

H R V A T S K I S A B O R

Odbor za europske poslove

KLASA: 022-03/23-01/46

URBROJ: 6521-31-23-01

Zagreb, 31. ožujka 2023.

D.E.U. br. 22/015

**ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA
NACIONALNIH MANJINA
Predsjednik Milorad Pupovac**

**ODBOR ZA RAD, MIROVINSKI SUSTAV I
SOCIJALNO PARTNERSTVO
Predsjednik Željko Pavić**

**ODBOR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA
Predsjednica Marija Selak Raspudić**

Poštovana predsjednice i predsjednici odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje na razmatranje Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Odboru za rad, mirovinski sustav i socijalno partnerstvo i Odboru za ravnopravnost spolova stajalište o dokumentu Europske unije iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2022. godinu:

Stajalište Republike Hrvatske o

**Prijedlogu direktive Vijeća o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u području zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga, te o brisanju članka 13. Direktive 2000/43/EZ i članka 12. Direktive 2004/113/EZ
COM (2022) 689**

koje je Koordinacija za unutarnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom KLASA: 022-03/23-07/96, URBROJ: 50301-21/06-23-2 na sjednici održanoj 14. ožujka 2023.

Predmetni Prijedlog direktive je Europska komisija objavila 7. prosinca 2022., u sklopu inicijative „Jačanje uloge i neovisnosti tijela za ravnopravnost“ iz Programa rada Europske komisije za 2022. godinu, te je u tijeku njegovo donošenje u Vijeću Europske unije.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske najkasnije do 28. travnja 2023.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK ODBORA

Domagoj Hajduković

U prilogu: - Stajalište Republike Hrvatske o COM (2022) 689

- COM (2022) 689

Na znanje: Informacijsko-dokumentacijska služba (INFODOK)

PRIJEDLOG OKVIRNOG STAJALIŠTA REPUBLIKE HRVATSKE

Naziv dokumenta (na hrvatskom i engleskom):

Prijedlog DIREKTIVE VIJEĆA o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u području zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga, te o brisanju članka 13. Direktive 2000/43/EZ i članka 12. Direktive 2004/113/EZ

Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE on standards for equality bodies in the field of equal treatment between persons irrespective of their racial or ethnic origin, equal treatment in the field of employment and occupation between persons irrespective of their religion or belief, disability, age or sexual orientation, equal treatment between women and men in matters of social security and in the access to and supply of goods and services, and deleting Article 13 of Directive 2000/43/EC and Article 12 of Directive 2004/113/EC

Brojčana oznaka dokumenta: 6216/23, 15952/22, 15958/22

Nadležno TDU za izradu stajališta (nositelj izrade stajališta) i organizacijska jedinica:

Nadležna tijela državne uprave:

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Organizacijska jedinica:

Samostalni sektor za koordinaciju EU poslova i međunarodne suradnje

Druga tijela državne uprave, agencije i javne ustanove uključena u izradu prijedloga stajališta: Ministarstvo pravosuđa i uprave, Pučka pravobraniteljica, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova

Nadležna služba u MVEP (Sektor za COREPER I):

Služba za unutarnje tržište i socijalne politike

Nadležna radna skupina Vijeća EU:

Radna skupina za socijalna pitanja

Osnovne sadržajne odredbe prijedloga Europske komisije:

Europska komisija je 7. prosinca 2022. godine objavila Paket za ravnopravnost koji se sastoji od dva prijedloga direktiva: Prijedlog direktive Vijeća o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u području zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (dalje: Prijedlog direktive o standardima za tijela za jednakost) i Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada.

Dvama se usporednim prijedlozima želi uspostaviti čvršći okvir za tijela za jednakost u Europskoj uniji (EU) radi promicanja jednakog postupanja i jednakih mogućnosti te borbe protiv diskriminacije na svim osnovama i u skladu sa svim direktivama koje su već donesene u području jednakog postupanja: Direktive 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ, 2004/113/EZ, 2006/54/EZ i 2010/41/EU.

Budući da su te direktive donesene na temelju dviju pravnih osnova i u dvama postupcima donošenja, ova se inicijativa sastoji od dva u osnovi jednaka prijedloga s dvije pravne osnove, za koje su potrebni različiti postupci donošenja - jednoglasno odlučivanje za Prijedlog direktive Vijeća o standardima za tijela za jednakost (pravna osnova članak 19.(1) UFEU) te redovni zakonodavni postupak za Prijedlog direktive o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada (pravna osnova članak 157.(3) UFEU).

Prijedlogom se propisuju minimalni pravno obvezujući standardi za jačanje uloge i neovisnosti tijela za jednakost, a odnose se na:

- *veću nadležnost*: nadležnost tijela za jednakost proširuje se na dvije postojeće direktive: Direktivu o jednakosti pri zapošljavanju i Direktivu o rodnoj ravnopravnosti u području socijalne sigurnosti;
- *neovisnost*: uvest će se pravni zahtjev da tijela za jednakost ne smiju biti pod vanjskim utjecajem, osobito kad je riječ o njihovoj pravnoj strukturi, odgovornosti, proračunu, osoblju i organizacijskim pitanjima;
- *dostatni resursi*: države članice trebat će tijelima za jednakost osigurati ljudske, tehničke i financijske resurse potrebne za učinkovito izvršavanje njihovih ovlasti;
- *dostupnost*: usluge tijela za jednakost trebat će biti besplatne i dostupne svim žrtvama na ravnopravnoj osnovi, među ostalim osobama s invaliditetom, a tijela za jednakost trebat će podnositeljima pritužbi osigurati preliminarnu procjenu njihova slučaja;
- *savjetovanje o postupku donošenja zakona i politika*: javne institucije morat će se pravovremeno savjetovati s tijelima za jednakost i uzeti u obzir njihove preporuke o pitanjima povezanima s

diskriminacijom i jednakim postupanjem; tijela za jednakost surađivat će i s drugim relevantnim dionicima radi razmjene znanja i kreiranja sinergija;

- *veće ovlasti*: tijela za jednakost moći će provoditi istrage slučajeva diskriminacije, donositi mišljenja ili obvezujuće odluke (ovisno o izboru država članica) i zastupati stranke na sudu u slučajevima diskriminacije. Tijela za jednakost također će moći strankama koje podnesu pritužbu predložiti alternativni mehanizam za rješavanje sporova, kao što su mirenje ili posredovanje;

- *informiranje javnosti*: države članice i tijela za jednakost intenzivnije će raditi na sprečavanju diskriminacije i promicanju jednakosti;

- *dijeljenje stručnog znanja*: tijela za jednakost sastavljat će redovita izvješća o jednakom postupanju i diskriminaciji i moći će davati preporuke.

Prijedlogom se ujedno predviđa da će Komisija uspostaviti zajedničke pokazatelje za procjenu učinaka predloženih mjera i osiguravanje usporedivosti podataka prikupljenih na nacionalnoj razini te će svakih pet godina objavljivati izvješće o stanju tijela za jednakost u EU-u.

Razlozi za donošenje i pozadina prijedloga zakonodavnog akta:

Tijela za jednakost imaju važnu ulogu u suzbijanju diskriminacije u EU-u. To su javne organizacije koje pomažu žrtvama diskriminacije, prate pitanja diskriminacije i izvješćuju o njima te doprinose informiranju javnosti o ljudskim pravima i važnosti jednakosti. Na temelju prava Unije tijela za jednakost dosad su bila obvezna suzbijati diskriminaciju na temelju rasnog i etničkog podrijetla te spola u određenim područjima.

Budući da države članice imaju široko diskrecijsko pravo u provedbi odredaba postojećih direktiva EU-a o ravnopravnosti, tijela za jednakost znatno se razlikuju među državama članicama, prije svega u pogledu mandata, ovlasti, vodstva, neovisnosti, resursa, dostupnosti i djelotvornosti. To utječe na ostvarenje njihovih ciljeva u okviru prava Unije.

Kako bi se ojačale ovlasti i poboljšalo djelovanje tijela za jednakost, Komisija je 2018. godine donijela neobvezujuću Preporuku o standardima za tijela za jednakost. Međutim, samo su neke države članice provele reforme radi rješavanja problema navedenih u Preporuci, a većina je izvijestila da uopće nije uvela promjene ili da nisu provedene veće reforme.

Zaštita od diskriminacije, provedba direktiva i promicanje jednakosti te informiranje javnosti i nacionalnih institucija u Uniji su i dalje neujednačeni. U 2019. godini čak 59 % Europljana je smatralo da je diskriminacija na temelju etničkog podrijetla raširena u njihovoj zemlji, njih 53 % smatralo je da je raširena diskriminacija na temelju seksualne orijentacije, 47 % na temelju vjere, 44 % na temelju invaliditeta, a 40 % na temelju dobi.

Komisija se obvezala da će do 2022. godine procijeniti treba li predložiti moguće zakonodavstvo za jačanje uloge nacionalnih tijela za jednakost. U okviru javnog savjetovanja u ožujku 2022. potvrđeno je da većina dionika podržava dodatna pravila EU-a kojima se utvrđuju standardi za tijela za jednakost.

Status prijedloga zakonodavnog akta:

Komisija je predstavila Prijedlog direktive o standardima za tijela za jednakost i paralelni Prijedlog direktive o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada na sastanku Radne skupine za socijalna pitanja održanom 10. siječnja 2023. godine te istaknula kako se radi o dva gotovo identična zakonska prijedloga o kojima će se zajedno pregovarati. Na sastanku je većina država članica (dalje: DČ) izrazila sumnju u zajednički pregovarački proces dviju direktiva, uzimajući u obzir da se radi o različitim pravnim osnovama i da se postignuti rezultati mogu razlikovati za svaki od prijedloga te zatražila da se Pravna služba Vijeća (dalje: PSV) izjasni o zajedničkim pregovorima o dva prijedloga i činjenici da se suočavamo s dva različita procesa donošenja odluka, s različitim metodama usvajanja (jednoglasnost s jedne strane, a s druge strane kvalificirana većina, trijaloz i pregovori s Europskim parlamentom).

PSV pojašnjava da ne postoji pravna obveza koja može spriječiti takav ishod te ako se usvoji direktiva po čl. 19.(1) (jednoglasno odlučivanje), a druga se direktiva ne usvoji (čl. 157.(3), redovni zakonodavni postupak), to znači da će DČ prenijeti odredbe iz usvojene direktive, a istovremeno nastaviti poštivati stari režim u skladu s postojećim direktivama u području jednakog postupanja, no da to ne sprečava DČ da svoja tijela za jednakost dovedu na razinu kvalitete koja se od njih zahtijeva po čl. 19.(1) i postave više standarde. Ako se oba prijedloga usvoje s različitim sadržajem, DČ imaju obvezu da prenesu različite direktive. U tom slučaju ćemo na snazi imati različite odredbe.

Rasprava o prijedlozima direktiva nastavila se na sastancima Radne skupine održanima 20. siječnja i 7. veljače 2023. godine, a većinom se odnosila na odredbe prijedloga vezane uz neovisnost tijela za jednakost (čl. 3.), resurse (čl. 4.) te sudjelovanje tijela za jednakost u sudskim postupcima (čl. 9.).

Na temelju održanih rasprava i zaprimljenih pisanih komentara, aktualno švedsko predsjedništvo pripremilo je novi kompromisni tekst prijedloga direktiva za sastanak Radne skupine za socijalna pitanja održan 2. ožujka 2023. godine. Općenito su DČ imale pozitivan stav prema promjenama predstavljenima u tekstu koji, za mnoga izaslanstva, "ide u pravom smjeru". Međutim velik broj DČ i dalje traži nužnu prilagodbu nekih ključnih odredbi koje se odnose na neovisnost (čl. 3), sudske postupke (čl. 9) te praćenje i izvještavanje (čl. 16).

Idući sastanak najavljen je za 20. i 21. ožujka 2023.

Stajalište Republike Hrvatske (dalje: RH):

RH pozdravlja Prijedlog direktive Vijeća o standardima za tijela za jednakost, kao i njemu paralelnoga instrumenta koji se odnosi na područje jednakog tretmana i jednakih mogućnosti između žena i muškaraca, posebno imajući u vidu kako se ovim Prijedlogom, kao i paralelnim Prijedlogom, nastoje precizirati i dopuniti zadaće tijela za jednakost koje u postojećim odredbama nisu bile dovoljno jasne.

Smatramo kako će jasno definiranje mandata, nadležnosti, ovlasti i načina rada tijela za jednakost doprinijeti promicanju jednakosti i suzbijanju diskriminacije kako na razini EU-a, tako i na nacionalnoj razini, te snažnijoj i kvalitetnijoj implementaciji normativnoga okvira EU-a u području suzbijanja diskriminacije.

Sporna/otvorena pitanja za RH:

Članak 7.

Predviđa mogućnost alternativnog rješavanja sporova, pri čemu se takav postupak ne mora voditi pred tijelom za jednakost već pred drugim subjektom u kojem slučaju tijelo za jednakost može iznijeti primjedbe tom subjektu. U smislu Zakona o mirenju, ne nalazimo zapreke da tijelo za jednakost ili drugi subjekt provode mirenje, no smatramo kako je nejasna uloga tijela za jednakost u postupku mirenja ako se ono provodi kod drugog subjekta, budući da postojeći zakonodavni okvir u RH predviđa da u postupku mirenja sudjeluju stranke, njihovi punomoćnici ili savjetnici, izmiritelj (medijator) kao treća neutralna osoba i, po potrebi, vještaci. Smatramo kako je potrebno dodatno pojasniti ulogu i ovlasti tijela za jednakost u takvim postupcima.

Članak 8.

Nije jasan razlog brisanja odredbe članka 8. stavka 3. inicijalnog prijedloga koja je propisivala da države članice mogu predvidjeti i da su navodni počinitelj i bilo koja treća strana zakonski obvezni dostaviti sve informacije i dokumente koje zatraže tijela za jednakost, s obzirom na to da je za postupanje tijela za jednakost od ključne važnosti zakonska obveza navodnog počinitelja i bilo koje treće strane da dostave sve informacije i dokumente koje tijela za jednakost zatraže.

Naime, provođenje ispitnih postupaka isključivo temeljem informacija prikupljenih na dobrovoljnoj osnovi u znatnoj mjeri utječe na efikasnost tih postupaka te na donošenje konačne odluke o tome je li u konkretnom slučaju bilo diskriminacije ili ne, stoga smatramo da bi navedenu odredbu trebalo ostaviti u konačnom prijedlogu direktiva.

Međutim, kako je brisanjem spomenute odredbe državama članicama dano na izbor propisivanje obvezne dostave informacija, trebalo bi dodatno odrediti na što se odnosi i na koji način se realizira pravo na pristup informacijama koje su potrebne kako bi se utvrdilo je li došlo do diskriminacije, a kako je propisano odredbom članka 8. stavka 2. Prijedloga.

Članak 9.

RH pozdravlja brisanje sporne odredbe čl. 9. st. 4. inicijalnog prijedloga kojom je bilo propisano da tijela za jednakost neće u sudskim postupcima koristiti dokaze pribavljene konzumacijom svojih

ovlaštenja u ispitnim postupcima, što bi za hrvatska tijela za jednakost predstavljalo znatno nazadovanje u njihovom trenutnom procesnom položaju i ovlastima te je u konačnici i u suprotnosti s odredbom čl. 17. st. 2. Prijedloga direktive kojom se zabranjuje da njezina implementacija bude osnova za sužavanje ovlasti tijela za jednakost u suzbijanju diskriminacije u onim područjima koje sama regulira.

U odnosu na odredbu članka 9. stavak 5. kojom je propisano da države članice osiguravaju da se istrage u skladu s člankom 8. ne pokreću niti nastavljaju dok su u tijeku sudski postupci o istom predmetu, ukazujemo kako sama činjenica vođenja sudskih postupaka ne bi trebala biti prepreka za provođenje ispitnog postupka pred tijelima za jednakost, to jest, sama činjenica da je sudski postupak u tijeku ne bi trebala biti prepreka za vođenje ispitnog postupka ukoliko sud i tijelo za jednakost ne odlučuju o istom pitanju.

Ostala otvorena pitanja:

RH dijeli stav DČ vezano uz pitanje zajedničkog pregovaračkog procesa dviju direktiva i dvije različite metode usvajanja te činjenice da se postignuti rezultati mogu razlikovati za svaki od prijedloga. Postavlja se pitanje provedbe u slučaju da se jedna direktiva usvoji, a druga ne, ili ako se usvoje različiti tekstovi.

Stajališta država članica i Europske komisije:

Većina DČ općenito pozdravlja prijedloge, ističući njihovu pravodobnost i važnost, no zadržavaju opću i analitičku rezervu. Međutim, većina DČ izrazile su sumnju u zajednički pregovarački proces dviju direktiva, uzimajući u obzir da se radi o različitim pravnim osnovama i da se postignuti rezultati mogu razlikovati za svaki od prijedloga.

Komisija je potvrdila da je trenutni proces pregovora bez presedana jer se radi o izvanrednoj situaciji te ponovila da se radi o dva identična zakonska prijedloga o kojima će se zajedno pregovarati, naglasivši da je postupak predložila Pravna služba Europske komisije.

Sporna/otvorena pitanja za države članice i Europsku komisiju:

Uz sumnju u zajednički pregovarački proces dviju direktiva koju je izrazila većina DČ, glavna sporna pitanja za DČ su zabrinutost zbog načela supsidijarnosti vezano uz odredbe prijedloga direktiva koje se odnose na imenovanje i neovisnost tijela za jednakost, osiguravanje dostatnih resursa te sudjelovanje tijela za jednakost u sudskim postupcima. Smatraju kako navedene odredbe zadiru u nacionalno postupovno pravo i ustroj DČ.

Komisija priznaje da je pitanje neovisnosti tijela za jednakost bitna točka dviju direktiva te ukoliko tijelo za jednakost imenuje vlada ili parlament, DČ mora kritički sagledati lanac komunikacije između članova vlade i čelnika tih tijela, iz perspektive njihove neovisnosti na političkoj razini. Komisija naglašava da tijelo za jednakost upute nikako ne bi smjelo dobivati od političke razine.

Stav RH o spornim/otvorenim pitanjima:

/

Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja prijedloga:

Direktive 2000/78/EZ, 2000/43/EZ, 2004/113/EZ i 2006/54/EZ u nacionalno zakonodavstvo prenesene su u Zakon o suzbijanju diskriminacije i Zakon o ravnopravnosti spolova te su temeljem istih kao tijela za jednakost tj. središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije, odnosno neovisno tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije u području ravnopravnosti spolova određeni Pučki/a pravobranitelj/ica kao krovno tijelo za jednakost čiji mandat izvire iz Ustava RH, odnosno Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova.

Vežano za odredbu članka 9. Prijedloga (Sudski postupci), Zakon o suzbijanju diskriminacije poznaje sudjelovanje umješača na strani javnog interesa (tzv. umješači *sui generis*) kao i udružne antidiskriminacijske tužbe te bi se prijedlozima direktiva proširio krug procesne legitimacije na tijela za jednakost.

Utjecaj provedbe prijedloga zakonodavnog akta na proračun:

U ovom trenutku nije moguće ocijeniti utjecaj provedbe ovog akta na proračun RH.

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 7.12.2022.
COM(2022) 689 final

2022/0401 (APP)

Prijedlog

DIREKTIVE VIJEĆA

o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u području zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga, te o brisanju članka 13. Direktive 2000/43/EZ i članka 12. Direktive 2004/113/EZ

{SWD(2022) 386 final} - {SWD(2022) 387 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Tijela za jednakost imaju važnu ulogu u suzbijanju diskriminacije u EU-u. To su javne organizacije koje pomažu žrtvama diskriminacije, prate pitanja diskriminacije i izvješćuju o njima te doprinose informiranju javnosti o ljudskim pravima i važnosti jednakosti. Na temelju prava Unije tijela za jednakost dosad su bila obvezna suzbijati diskriminaciju na temelju rasnog i etničkog podrijetla te spola u određenim područjima. Nacionalnim pravom često se predviđa šire područje nadležnosti.

Cilj je ovog Prijedloga uspostaviti obvezujuće standarde za tijela za jednakost u području:

- (a) jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo;
- (b) jednakog postupanja u pitanjima zapošljavanja i rada prema svim osobama bez obzira na vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju; te
- (c) jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu robi i njezinoj nabavi, kao i uslugama.

Komisija¹ je donijela zaseban prijedlog za uspostavu obvezujućih standarda za tijela za jednakost u području jednakog postupanja i jednakih mogućnosti za žene i muškarce u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući samozapošljavanje („usporedni prijedlog”). Ovim i usporednim prijedlogom zajedno se želi uspostaviti čvršći okvir za tijela za jednakost u Europskoj uniji radi promicanja jednakog postupanja i jednakih mogućnosti te borbe protiv diskriminacije na svim osnovama i u područjima utvrđenima u direktivama o jednakosti navedenima u nastavku.

Tijela za jednakost uspostavljena su Direktivom o rasnoj jednakosti (2000/43/EZ)². Zadužena su za promicanje jednakog postupanja u okviru sljedećih zadaća:

- pružanje neovisne pomoći žrtvama diskriminacije u podnošenju pritužbi na diskriminaciju,
- provedba neovisnih istraživanja koja se odnose na diskriminaciju,
- objava neovisnih izvješća i sastavljanje preporuka o pitanjima koja se odnose na ovakvu diskriminaciju.

Trima naknadnim direktivama o ravnopravnosti tijelima za jednakost povjerena je ista zadaća u područjima primjene tih direktiva: Direktiva o ravnopravnosti spolova u području robe i usluga (2004/113/EZ)³, Direktiva o rodnoj ravnopravnosti u području zapošljavanja

¹ COM (2022)688.

² Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo. (SL L 180, 19.7.2000., str. 22.).

³ Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (SL L 373, 21.12.2004., str. 37.).

(2006/54/EZ)⁴ i Direktiva o rodnoj ravnopravnosti u području samozapošljavanja (2010/41/EU)⁵. Dvijema posljednjim direktivama uvedena je dodatna zadaća razmjene informacija s odgovarajućim europskim tijelima.

Dvije druge direktive o ravnopravnosti, Direktiva o ravnopravnosti pri zapošljavanju (2000/78/EZ)⁶ i Direktiva o rodnoj ravnopravnosti u području socijalne sigurnosti (79/7/EEZ)⁷, ne uključuju odredbe o tijelima za jednakost. Međutim, mnoge su države članice u praksi tijela za jednakost u okviru nacionalnog prava odlučile ovlastiti za bavljenje diskriminacijom na svim temeljima i u svim područjima obuhvaćenima tim dvjema direktivama, a ponekad i za više od toga⁸. Velika većina država članica dosad je uspostavila tijela za jednakost s više mandata, čije ovlasti obuhvaćaju više temelja za diskriminaciju i područja diskriminacije, a često i prelaze one utvrđene pravom Unije. Međutim, to nisu učinile sve države članice, a u nekoliko njih⁹ tijela za jednakost još se ne bave diskriminacijom na temeljima i u područjima iz direktiva 2000/78/EZ i 79/7/EEZ.

Postojeće direktive EU-a o ravnopravnosti ne sadržavaju odredbe o stvarnoj strukturi i funkcioniranju tijela za jednakost, već se njima samo zahtijeva da ta tijela imaju određene minimalne nadležnosti i da ovlasti izvršavaju neovisno. Budući da države članice imaju široko diskrecijsko pravo u provedbi tih odredaba, tijela za jednakost znatno se razlikuju među državama članicama, prije svega u pogledu mandata, ovlasti, vodstva, neovisnosti, resursa, dostupnosti i djelotvornosti. To utječe na ostvarenje njihovih ciljeva u okviru prava Unije. Iako su razlike među tim tijelima djelomično posljedica raznolikosti pravnih tradicija i pravnih sustava u državama članicama, takva situacija odraz je i različitih razina ambicije i postignuća država članica u ostvarivanju ciljeva direktiva.

Kako bi tijela za jednakost mogla ostvariti svoj puni potencijal, učinkovito doprinijeti provedbi svih direktiva o ravnopravnosti i pomoći žrtvama diskriminacije u pristupu pravosuđu, Komisija je 2018. donijela Preporuku o standardima za tijela za jednakost¹⁰. Njome se u prvom redu nastojalo riješiti probleme koji proizlaze iz općih i nedorečenih odredaba o tijelima za jednakost u direktivama EU-a.

Komisija je 2021. objavila izvješće o primjeni Direktive o rasnoj jednakosti i Direktive o jednakosti pri zapošljavanju. U njemu je razmotrena provedba Preporuke Komisije iz 2018. te mu je priložen detaljniji radni dokument službi Komisije o tijelima za jednakost¹¹. U izvješću

⁴ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL L 204, 26.7.2006., str. 23.).

⁵ Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ (SL L 180, 15.7.2010., str. 1.).

⁶ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 2.12.2000., str. 16.).

⁷ Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL L 6, 10.1.1979., str. 24.).

⁸ Zakonodavstvom nekih država članica pruža se šira zaštita u smislu temelja i područja, npr. na temelju državljanstva, ekonomskog statusa, rodnog izražavanja, a u nekim državama članicama temelji čak nisu taksativno popisani.

⁹ Vidjeti SWD(2021) 63 dio 2.1.1 [commission_staff_working_document_-_equality_bodies_and_the_implementation_of_the_commission_recommendation_on_standards_for_equality_bodies_en.pdf \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Preporuka Komisije (EU) 2018/951 od 22. lipnja 2018. o standardima za tijela za jednakost (SL L 167, 4.7.2018., str. 28.).

¹¹ SWD(2021) 63 od 19. ožujka 2021.

je istaknuto da su se tijela za jednakost razvila kao potrebne i vrijedne institucije koje promiču promjene na razini pojedinaca, institucija i društva u cjelini.

Međutim, većina pitanja iznesena u Preporuci još uvijek nije riješena, što nekim tijelima za jednakost otežava učinkovito izvršavanje njihove uloge. Zaštita od diskriminacije, provedba direktiva i promicanje jednakost te informiranje javnosti i nacionalnih institucija u Uniji su i dalje neujednačeni. To je pokazalo da Preporuka nije dovoljna. Komisija se stoga obvezala da će do 2022. procijeniti treba li predložiti moguće zakonodavstvo za jačanje uloge nacionalnih tijela za jednakost.

Retrospektivna analiza iznesena u analitičkom dokumentu koji je priložen ovom prijedlogu potvrdila je tu ocjenu¹². Zaključeno je da cilj provedbe i izvršenja prava Unije u području suzbijanja nejednakog postupanja i diskriminacije te poboljšanja njihove prevencije nije u potpunosti ostvaren. Razine diskriminacije i dalje su visoke, a žrtve su i dalje slabo upoznate sa svojim pravima. Nedostatno prijavljivanje slučajeva diskriminacije i dalje je velik problem, a javnost nije dovoljno informirana i upućena u problem diskriminacije. Mnoga tijela za jednakost nemaju odgovarajuće ovlasti i resurse za učinkovitu pomoć žrtvama.

Europski parlament i Vijeće podržali su donošenje novih pravila za jačanje tijela za jednakost. Europski parlament 2021. pozvao je¹³ Komisiju da predloži zakonodavstvo o standardima za tijela za jednakost, čime bi im se dali snažniji mandat i adekvatni resursi za zaštitu jednakog postupanja prema osobama s invaliditetom i osiguralo širenje pristupačnih informacija za sve. Vijeće¹⁴ je 2022. pozvalo države članice da podupru stabilna tijela za jednakost i donesu zakonodavni okvir kojim bi im se omogućilo neovisno izvršavanje njihove uloge te da im osiguraju odgovarajuće resurse za učinkovito izvršavanje njihovih zadaća. Nadalje, Europski gospodarski i socijalni odbor naglasio je potrebu za većom potporom nacionalnim tijelima za jednakost i ljudska prava, posebno u pogledu poboljšanja njihove neovisnosti i povećanja broja osoblja i financijskih sredstava; te su izrazili potporu inicijativi Komisije o djelotvornosti nacionalnih tijela za jednakost i razvoju njihova potencijala, njihovih višestrukih uloga i kapaciteta¹⁵.

Stoga, kako je najavila u programu rada za 2022.¹⁶, Komisija predlaže obvezujuća pravila za jačanje uloge i neovisnosti tijela za jednakost. To je dio mjera koje Komisija poduzima za uspostavu Unije ravnopravnosti za sve, kako je utvrđeno u političkim smjernicama Komisije za razdoblje od 2019. do 2024.

Cilj je ove Direktive utvrditi standarde za tijela za jednakost koji se odnose na njihov mandat, zadaće, neovisnost, strukturu, ovlasti, dostupnost i resurse kako bi ona zajedno s drugim dionicima:

- (a) učinkovito doprinosila provedbi direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ;

¹² SWD(2022) 386.

¹³ Rezolucija Europskog parlamenta od 10. ožujka 2021. o provedbi Direktive Vijeća 2000/78/EZ o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja u svjetlu Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom (2020/2086(INI)).

¹⁴ Zaključci Vijeća o suzbijanju rasizma i antisemitizma – 6406/1/22 REV 1.

¹⁵ Samoinicijativno mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o poboljšanju ravnopravnosti u EU-u, SOC/724-EESC-2022, doneseno 26. listopada 2022.

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2022_hr.

- (b) učinkovito pomagala žrtvama diskriminacije u pristupu pravosuđu;
- (c) promicala jednako postupanje i sprečavala diskriminaciju.

Ovaj se Prijedlog temelji na sadržaju postojećih odredaba o tijelima za jednakost iz direktiva 2000/43/EZ i 2004/113/EZ kako bi ih se zamijenilo strožim i detaljnijim skupom pravila. Nova pravila uključuju sve minimalne obveze predviđene dvjema direktivama.

Ovim se Prijedlogom jača zaštita u području jednakog postupanja i nediskriminacije tako što se mandat tijela za jednakost proširuje kako bi obuhvaćao diskriminaciju na temeljima i u područjima iz direktiva 79/7/EEZ i 2000/78/EZ.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Ovaj je Prijedlog dio nekoliko strategija i akcijskih planova donesenih za postizanje Unije ravnopravnosti: strategije za rodnu ravnopravnost¹⁷, akcijskog plana EU-a za borbu protiv rasizma¹⁸, strateškog okvira za ravnopravnost, uključivanje i sudjelovanje Roma¹⁹, strategije o ravnopravnosti LGBTIQ osoba²⁰ i strategije o pravima osoba s invaliditetom²¹. Spominje se i u strategiji za suzbijanje antisemitizma i njegovanje židovske kulture²².

Konkretno, strateškim okvirom EU-a za ravnopravnost, uključivanje i sudjelovanje Roma te Preporukom Vijeća od 12. ožujka 2021. o jednakosti, uključivanju i sudjelovanju Roma²³ predviđa se uključivanje tijela za jednakost u strukture uspostavljene za nadzor provedbe, praćenja i preispitivanja nacionalnih strateških okvira za Rome.

Tijela za jednakost koja su imenovana u skladu s Direktivom 2006/54/EZ nadležna su i za pitanja obuhvaćena Direktivom (EU) 2019/1158²⁴ o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi. Zamjenom relevantnih odredaba Direktive 2006/54/EZ usporedni prijedlog primjenjivat će se i na tijela za jednakost u odnosu na suzbijanje diskriminacije obuhvaćene Direktivom (EU) 2019/1158.

Predložena Direktiva o jednakom postupanju²⁵ uključuje i članak o tijelima za jednakost. Prije donošenja zakonodavac bi trebao razmotriti upućivanje na ovaj Prijedlog²⁶ u tom članku.

EU i sve države članice stranke su Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, koja uključuje obvezu zabrane diskriminacije na temelju invaliditeta i jamčenja

¹⁷ COM(2020)152 https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_hr.

¹⁸ COM(2020)565 https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-anti-racism-action-plan-2020-2025_hr.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/publications/new-eu-roma-strategic-framework-equality-inclusion-and-participation-full-package_hr.

²⁰ COM(2020)698 https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality/lgbtiq-equality-strategy-2020-2025_hr.

²¹ COM(2021)101 <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484&langId=hr>.

²² COM(2021) 615 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_21_4990.

²³ Preporuka Vijeća od 12. ožujka 2021. o jednakosti, uključivanju i sudjelovanju Roma 2021/C 93/01 (SL C 93, 19.3.2021., str. 1.).

²⁴ Direktiva (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU (SL L 188, 12.7.2019., str. 79.).

²⁵ Prijedlog direktive Vijeća o provedbi načela jednakoga postupanja prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju COM/2008/426 final od 2. srpnja 2008.

²⁶ Ili na ovu Direktivu ako dotad bude donesena.

osobama s invaliditetom jednake i učinkovite pravne zaštite od diskriminacije na svim temeljima.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Drugim instrumentima EU-a predviđena je posebna uloga tijela za jednakost.

Direktivom o slobodnom kretanju²⁷ nastoje se suzbijati diskriminacija na temelju državljanstva i neopravdana ograničenja ili prepreke pravu na slobodno kretanje radnika Unije i članova njihovih obitelji. Njome se predviđaju „tijela za promicanje, analizu, praćenje i potporu jednakog postupanja prema radnicima Unije i članovima njihovih obitelji bez diskriminacije na temelju državljanstva, neopravdanih ograničenja ili prepreka njihovu pravu na slobodno kretanje te poduzima potrebne mjere za pravilno funkcioniranje takvih tijela” te se navodi da „[t]a tijela mogu biti dio postojećih tijela na nacionalnoj razini koja imaju slične ciljeve”. Većina država članica odlučila je da će za te slučajeve diskriminacije biti zaduženo tijelo za jednakost. Iako predmetni razlozi i područja nisu obuhvaćeni ovim Prijedlogom, i horizontalne mjere za poboljšanje funkcioniranja, dostupnosti i neovisnosti tijela za jednakost mogu imati pozitivan učinak na izvršavanje njihove nadležnosti u skladu s Direktivom o slobodnom kretanju.

Uredbom o zajedničkim odredbama za fondove s podijeljenim upravljanjem²⁸ od država članica zahtijeva se da tijela za jednakost uključe u pripremu, provedbu i evaluaciju takvih programa, među ostalim sudjelovanjem u odborima za praćenje.

Strategija za bolju primjenu Povelje o temeljnim pravima u EU-u („Povelja”)²⁹ uključuje sudjelovanje tijela za jednakost u osposobljavanju o Povelji te suradnju i koordinaciju s drugim relevantnim dionicima u odnosu na aktivnosti povezane s Poveljom.

Prijedlogom direktive o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji³⁰ predviđena je i potencijalna uloga tijela za jednakost koja su uspostavljena u skladu s direktivama 2004/113/EZ, 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Time se državama članicama ostavlja fleksibilnost da tijelo za jednakost ili drugo tijelo uključe u izvršavanje zadaća utvrđenih u predloženoj Direktivi koje se odnose na pružanje neovisne pomoći i savjeta žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, objavljivanja neovisnih izvješća i davanja preporuka u tom području; te razmjene informacija s odgovarajućim europskim tijelima.

Ovim se Prijedlogom povećava pomoć koja se pruža pojedincima i skupinama koji su diskriminirani u smislu pristupa pravosuđu u cijeloj Europskoj uniji, čime se dopunjuje

²⁷ Vidjeti članak 4. Direktive 2014/54/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o mjerama za lakše ostvarivanje prava zajamčenih radnicima u kontekstu slobode kretanja radnika (SL L 128, 30.4.2014., str. 8.). Ova Direktiva ne obuhvaća diskriminaciju na temeljima utvrđenima u članku 19. UFEU-a. Temelji se na članku 46. UFEU-a o slobodnom kretanju radnika.

²⁸ Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

²⁹ Komunikacija Komisije: Strategija za jačanje primjene Povelje o temeljnim pravima u EU-u, COM(2020)711.

³⁰ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, COM(2022)105 od 8.3.2022.

zakonodavstvo EU-a koje je već doneseno u području prava žrtava³¹ i pristupa pravosuđu (o pravnoj pomoći³², alternativnim mehanizmima rješavanja sporova³³ i kolektivnoj pravnoj zaštiti³⁴) te se nastoje suzbiti strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja³⁵.

Tijela za jednakost zajedno s pravobraniteljima i nacionalnim institucijama za ljudska prava dodatni su važni elementi sustava provjere i ravnoteže u zdravoj demokraciji. Pokušaji ograničavanja prostora za djelovanje tih tijela mogu biti prijetnja vladavini prava. U Izvješću o vladavini prava za 2022. naglašava se da su tim tijelima za učinkovit rad potrebna strukturna jamstva neovisnosti i dostatna sredstva, a nekoliko tih tijela u državama članicama i dalje nailazi na poteškoće³⁶.

Povećanjem njihove djelotvornosti, neovisnosti i resursa ovim će se Prijedlogom pridonijeti i poboljšanju doprinosa tijela za jednakost u svim područjima u kojima ona imaju važnu ulogu.

Ovaj je Prijedlog u skladu i s europskim stupom socijalnih prava³⁷, posebno njegovim drugim i trećim načelom o rodnoj ravnopravnosti i jednakim mogućnostima.

S obzirom na to da Unija promiče jednakost u svojoj vanjskoj politici, ovaj je Prijedlog dobar primjer promicanja tijela za jednakost i jačanja njihove neovisnosti. Istodobno, jačanje tijela za jednakost koristit će i državljanima trećih zemalja koji se suočavaju s diskriminacijom u EU-u iz razloga i područja obuhvaćenih direktivama o ravnopravnosti.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Dvama se usporednim prijedlozima u okviru ove inicijative želi ojačati uloga i neovisnost tijela za jednakost u skladu sa svim direktivama koje su već donesene u području jednakog postupanja: direktive 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ, 2004/113/EZ, 2006/54/EZ i 2010/41/EU. Budući da su te direktive donesene na temelju dviju pravnih osnova i u dvama postupcima donošenja, ova se inicijativa sastoji od dva u osnovi jednaka prijedloga s dvije pravne osnove.

Ovaj se Prijedlog temelji na članku 19. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), kojim se uspostavlja pravna osnova za sekundarno zakonodavstvo, kao što su direktive, za poduzimanje mjera za suzbijanje diskriminacije na temelju spola, rasnog ili

³¹ Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, (SL L 315, 14.11.2012., str. 57.–73.).

³² Direktiva Vijeća 2003/8/EZ od 27. siječnja 2003. o unapređenju pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima utvrđivanjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u takvim sporovima (SL L 26, 31.1.2003., str. 41.–47.).

³³ Direktiva 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima (SL L 136, 24.5.2008., str. 3.–8.).

³⁴ Preporuka Komisije od 11. lipnja 2013. o zajedničkim načelima za kolektivne preventivne tužbe i tužbe radi naknade štete u državama članicama kod povrede prava zajamčenih zakonodavstvom Unije – SL L 201, 26.7.2013., str. 60.–65. i Direktiva (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ – SL L 409, 4.12.2020., str. 1.–27.

³⁵ Preporuka Komisije (EU) 2022/758 od 27. travnja 2022. o zaštiti novinara i boraca za ljudska prava uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja”).

³⁶ [Izvješće o vladavini prava za 2022. | Europska komisija \(europa.eu\)](#).

³⁷ [social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_hr.pdf \(europa.eu\)](#)

etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije. Točnije, člankom 19. stavkom 1. UFEU-a predviđa se da „[n]e dovodeći u pitanje ostale odredbe Ugovorâ, Vijeće može u okviru nadležnosti koje su Ugovorima dodijeljene Uniji, odlučujući jednoglasno u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta, poduzeti odgovarajuće radnje radi suzbijanja diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije”.

Direktive 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ donesene su jednoglasno na temelju članka 13. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, koji je postao članak 19. stavak 1. UFEU-a.

Direktiva 79/7/EEZ donesena je jednoglasno na temelju članka 235. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice, koji se naziva „klauzulom o fleksibilnosti”³⁸, s obzirom na to da Ugovorom nije predviđena posebna pravna osnova za tu zakonodavnu mjeru. Takva pravna osnova sad je predviđena člankom 19. UFEU-a.

Usporedni prijedlog temelji se na članku 157. stavku 3. UFEU-a, kojim se predviđa da „[o]dlučujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom, Europski parlament i Vijeće donose mjere za osiguranje primjene načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući načelo jednake plaće za jednaki rad ili za rad jednake vrijednosti” i koji je pravna osnova direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Ravnopravnost i nediskriminacija temeljne su vrijednosti EU-a sadržane u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i zaštićene člancima 21. i 23. Povelje. Te bi vrijednosti trebale biti dovoljno zaštićene u cijelom EU-u.

Ovom se inicijativom ne uvodi zakonodavstvo u novom području. Njome se revidira već postojeće zakonodavstvo kako bi se povećala njegova djelotvornost. Već postoji zajednički dogovor da je djelovanje na razini EU-a potrebno u tom području i da je u skladu s načelom supsidijarnosti.

Kako je prethodno objašnjeno, postojeće zakonodavne mjere nisu dovoljne za svladavanje prepreka na koje tijela za jednakost nailaze pri provedbi i izvršenju prava Unije u području suzbijanja i bolje prevencije nejednakog postupanja i diskriminacije. To dovodi do nedovoljne i nejednake razine zaštite od diskriminacije na razini EU-a.

Analiza situacije prije donošenja odredaba o tijelima za jednakost jasno je pokazala dodanu vrijednost intervencije EU-a³⁹. Prije uspostave odredaba EU-a o tijelima za jednakost u direktivama EU-a o ravnopravnosti ta su tijela bila uspostavljena u samo nekoliko država članica.

Isto tako, radni dokument službi Komisije o tijelima za jednakost iz 2021. i analitički dokument priložen ovom Prijedlogu jasno pokazuju da je Preporuka o standardima za tijela za

³⁸ Člankom 235. Vijeću je omogućeno da (jednoglasno) donosi direktive kad se čini da je za postizanje jednog od ciljeva Zajednice potrebno djelovanje Zajednice, a Ugovorom nisu dodijeljene posebne ovlasti.

³⁹ Intervencijom EU-a ili okvirom EU-a iz ovog Prijedloga obuhvaćene su odredbe o tijelima za jednakost iz direktiva o ravnopravnosti i Preporuke o standardima za tijela za jednakost iz 2018.

jednakost iz 2018. imala ograničen učinak. Manje od polovice država članica izvijestilo je o poduzimanju mjera na temelju Preporuke, a samo su četiri⁴⁰ izvijestile da rade na zakonodavnim reformama.

To pokazuje da će se samo obvezujućom inicijativom EU-a ostvariti dovoljan napredak u svim državama članicama i otkloniti znatne razlike u razini zaštite od diskriminacije koje su prisutne u različitim dijelovima EU-a.

Ovim se Prijedlogom utvrđuju minimalni standardi, pri čemu se uzima u obzir raznolikost pravnih tradicija u državama članicama i potpuno poštuje njihova institucionalna autonomija. Njime se državama članicama dopušta da utvrde više standarde.

Jačanjem tijela za jednakost poboljšat će se i gospodarska i socijalna kohezija jer će ljudi u svim državama članicama uživati istu minimalnu razinu zaštite od diskriminacije i usporediva prava na pravnu zaštitu, pri čemu će se uvažavati raznolikost sustava država članica.

Zajednički minimalni standardi u tom području važni su i za funkcioniranje jedinstvenog tržišta. U kontekstu slobodnog kretanja ljudi ključno je na ujednačen način u cijelom EU-u zajamčiti temeljno pravo na nediskriminaciju i zajamčiti pristup zaštiti od diskriminacije i mehanizmima pravne zaštite u svim državama članicama.

- **Proporcionalnost**

U članku 5. stavku 4. Ugovora o Europskoj uniji navodi se da „[n]a temelju načela proporcionalnosti, sadržaj i oblik djelovanja Unije ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva Ugovora”.

Postojećim odredbama o tijelima za jednakost i Preporukom iz 2018. nije u potpunosti ostvaren cilj provedbe i izvršenja prava Unije u području suzbijanja i bolje prevencije nejednakog postupanja i diskriminacije. Razlog su velika sloboda koju države članice imaju u pogledu načina primjene odredaba o tijelima za jednakost iz direktiva, nepostojanje takvih odredaba u direktivama 79/7/EEZ i 2000/78/EZ te neobvezujuća priroda Preporuke.

Neobvezujuće mjere nisu bile dovoljno učinkovite za zaštitu temeljnog prava ljudi na nediskriminaciju. Predloženom inicijativom utvrđuju se minimalni standardi koje države članice trebaju provesti. Očekuje se da će se tim minimalnim standardima znatno poboljšati razina zaštite od diskriminacije, što će imati znatan pozitivan učinak na (potencijalne) žrtve diskriminacije.

Pri utvrđivanju minimalnih standarda u Prijedlogu se u potpunosti poštuju nadležnosti i postupovna autonomija država članica⁴¹ te im se ostavlja mogućnost da odluče o načinu provedbe predloženih mjera i utvrde povoljnije standarde za funkcioniranje tijela za jednakost.

- **Odabir instrumenta**

Pravnim instrumentom u obliku direktive omogućuje se jačanje uloge tijela za jednakost i jamčenje zajedničkih minimalnih standarda, a državama članicama ostavlja se mogućnost da odluče o načinu provedbe novih zahtjeva s obzirom na svoj nacionalni kontekst. Taj je pristup

⁴⁰ PT, ES, MT, LT. Španjolska je u međuvremenu donijela novi zakon (Ley 15/2022 od 12. srpnja 2022.).

⁴¹ Mnoge mjere moraju se provesti u skladu s nacionalnim pravom, a neke se mjere ne predlažu kako bi se poštovala postupovna autonomija država članica, kao što je zahtjev da tijela za jednakost mogu donositi obvezujuće odluke.

u skladu s izvornim oblikom intervencije EU-a u tom području te se njime odgovara na trenutačne poteškoće.

U skladu s Prijedlogom izbrisat će se postojeće odredbe o tijelima za jednakost u direktivama 2000/43/EZ i 2004/113/EZ. Nova će direktiva biti usmjerena na tijela za jednakost i u njoj će se objediniti sve relevantne odredbe za njihovo učinkovito funkcioniranje s obzirom na temelje i područja obuhvaćena direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ. Brisanje postojećih odredaba znači i da se trenutačni popis zadaća tijela za jednakost može pojasniti i dopuniti, primjerice izričitim dodavanjem odredbe o preventivnim i promotivnim aktivnostima koje u postojećim odredbama nisu dovoljno jasne.

3. PRIKUPLJANJE STRUČNOG ZNANJA, ANALIZA I SAVJETOVANJE S DIONICIMA

• Prikupljanje stručnog znanja i analiza

Komisija je dodijelila ugovor za provedbu studije za pripremu retrospektivnog i prospektivnog analitičkog dokumenta potrebnog za izradu zakonodavnog prijedloga o obvezujućim standardima za tijela za jednakost. Analitički dokument priložen je ovom Prijedlogu i usporednom prijedlogu koji obuhvaća jednako postupanje i jednake mogućnosti žena i muškaraca u pitanjima zapošljavanja i rada, uključujući samozapošljavanje. Uključuje retrospektivnu analizu postojećih odredaba EU-a o tijelima za jednakost i prospektivnu analizu moguće daljnje intervencije EU-a.

Cjelovita evaluacija i procjena učinka nisu provedene zbog sljedećih razloga:

(1) Proporcionalnost – ograničeno područje primjene intervencije EU-a

Prijedlozi su usmjereni isključivo na tijela za jednakost koja su obuhvaćena jednim člankom u četiri direktive o ravnopravnosti (i nisu uključena u druge dvije direktive o ravnopravnosti). Navedeni članak gotovo je identičan u te četiri direktive. Prijedlozima se ne mijenjaju ostale odredbe direktiva. Prijedlozi se temelje i na postojećoj Preporuci Komisije o standardima za tijela za jednakost iz 2018., koja je ocijenjena 2021. Stoga se temeljita evaluacija relevantnih direktiva u cijelosti nije smatrala ni proporcionalnom ni potrebnom.

(2) Nepostojanje mogućnosti za pojednostavnjenje

Retrospektivna analiza pokazuje da su postojeće odredbe o tijelima za jednakost u direktivama o ravnopravnosti preuske i nejasne. Te se odredbe ne mogu pojednostavniti. Povratne informacije o provedbi Preporuke iz 2018. nikad nisu upućivale na potrebu za pojednostavnjenjem ili na administrativno opterećenje.

(3) Poteškoće u procjeni učinaka

U području ravnopravnosti i nediskriminacije teško je kvantificirati i monetizirati gospodarske i socijalne učinke te učinke na okoliš, a dostupna je ograničena količina podataka. Društveni učinak aktivnosti tijela za jednakost, kao što je pomoć žrtvama diskriminacije i sprečavanje diskriminacije ili promicanje jednakog postupanja općenito, ne može se mjeriti bez sveobuhvatnih podataka o ravnopravnosti. Ovim Prijedlogom taj će se problem pokušati riješiti tako što će tijela za jednakost dobiti obvezu da prikupljaju podatke o vlastitim aktivnostima i provode istraživanja te mogućnost da koordiniraju prikupljanje podataka o ravnopravnosti koje provode drugi javni ili privatni subjekti.

Retrospektivna analiza postojećeg zakonodavstva

Retrospektivna analiza usmjerena je na djelotvornost, učinkovitost, usklađenost, dodanu vrijednost EU-a i relevantnost odredaba EU-a o tijelima za jednakost u direktivama o ravnopravnosti i Preporuci iz 2018.⁴²

Djelotvornost postojećeg okvira EU-a za tijela za jednakost u smislu napretka koji je ostvaren u području suzbijanja diskriminacije i njezina sprečavanja ocijenjena je kao ograničena. Ostvaren je određeni napredak, prije svega u državama članicama u kojima tijela za jednakost nisu postojala prije intervencije EU-a. Međutim, željeni učinci⁴³ nisu u potpunosti postignuti. Analiza je pokazala da su razine diskriminacije i dalje visoke, a žrtve su i dalje slabo upoznate sa svojim pravima. Nedostatno prijavljivanje slučajeva diskriminacije i dalje je velik problem, a javnost je i dalje nedovoljno informirana i upućena u problem diskriminacije. Mnoga tijela za jednakost nemaju odgovarajuće ovlasti i resurse za učinkovitu pomoć žrtvama.

Učinkovitost postojećeg okvira EU-a za tijela za jednakost ocijenjena je kao ograničena u smislu sposobnosti tijela za jednakost da suzbijaju i sprečavaju diskriminaciju te nejasna u odnosu na troškove i koristi, uglavnom zbog ograničene dostupnosti podataka. Retrospektivna analiza pokazala je da je područje primjene postojećeg okvira EU-a utvrđeno direktivama preopćenito i suženo te da se ne odnosi na uspostavu, učinkovitost ili resurse tijela za jednakost. Situacija se nije poboljšala ni donošenjem detaljnije Preporuke iz 2018. zbog njezine neobvezujuće prirode. Retrospektivna analiza pokazala je da su resursi tijela za jednakost velik problem u tom kontekstu jer se uvelike razlikuju među državama članicama, a većina tijela za jednakost nema ih dovoljno da bi mogla učinkovito obavljati sve svoje zadaće.

Usklađenost postojećeg okvira EU-a općenito je ocijenjena pozitivnom na svim razinama. Analiza je pokazala da je usklađenost s Ugovorima i Poveljom na visokoj razini jer je cilj okvira EU-a poboljšati ravnopravnost i nediskriminaciju koje su temeljne vrijednosti EU-a. Ravnopravnost je ujedno temeljno pravo zaštićeno Poveljom. Iako su međunarodni instrumenti, kao što su „načela koja se odnose na status nacionalnih institucija za promicanje i zaštitu ljudskih prava”⁴⁴ (tzv. Pariška načela) i Preporuka br. 2 Europske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI) Vijeća Europe⁴⁵, detaljniji zbog svoje različite pravne prirode, sadržajno su usklađeni s različitim instrumentima EU-a.

Dodana vrijednost EU-a ocijenjena je kao pozitivna. Analiza je pokazala da je u trenutku donošenja Direktive 2000/43 samo otprilike polovina od tadašnjih 15 država članica imala tijelo za jednakost s ograničenim mandatom, a samo jedna od preostalih 12 država članica EU-a imala je tijelo za jednakost prije pristupanja. Dionici s kojima se savjetovalo u okviru studije potvrdili su da tijela za jednakost ne bi bila osnovana u svim državama članicama bez djelovanja EU-a. Činjenica da su razine diskriminacije⁴⁶ u svim državama članicama i dalje visoke pokazuje da je i dalje potrebno djelovati na razini EU-a. Međutim, ono bi trebalo biti detaljnije i konkretnije od postojećeg pravnog okvira kako bi se povećala pravna jasnoća u vezi s mjerama koje države članice trebaju provesti.

Relevantnost izvornih ciljeva okvira EU-a s obzirom na izvorne i trenutačne potrebe ocijenjena je kao pozitivna. Međutim, izvorni pravni okvir za tijela za jednakost smatra se

⁴² Dalje u tekstu „okvir EU-a” ili „intervencija EU-a”.

⁴³ Očekivani ključni učinci bili su i. učinkovita provedba i izvršavanje zakonodavstva EU-a o jednakom postupanju i nediskriminaciji, ii. smanjenje razina diskriminacije i nejednakog postupanja te iii. bolja prevencija i informiranost.

⁴⁴ <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/principles-relating-to-the-status-of-national-institutions-paris-principles/>.

⁴⁵ <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/recommendation-no.2#:~:text=ECRI%20General%20Policy%20Recommendation%20N%C2%B02%20revised%20on%20Equality,and%20combating%20discrimination%20and%20intolerance.>

⁴⁶ Za detaljne podatke Eurobarometra iz 2019. vidjeti poglavlje 3. iz Priloga 5. analitičkom dokumentu.

preuskim i nejasnim. To stajalište općenito dijele svi dionici, a posebno tijela za jednakost, organizacije civilnog društva i države članice. Analiza je pokazala da većina dionika podupire poduzimanje daljnjih mjera za rješavanje navedenih problema⁴⁷ i dodjelu dostatnih resursa tijelima za jednakost kako bi mogla svladati nove izazove u području nediskriminacije, kao što su oni povezani s upotrebom automatiziranih sustava, koji zbog razvoja tehnologije postaju sve češći i ozbiljniji.

Uzimajući u obzir sve prethodno navedeno, iz dosadašnjeg djelovanja u ovom području može se izvući nekoliko pouka navedenih u nastavku. Zbog nejasnoće postojećih odredaba o tijelima za jednakost ta tijela nailaze na nekoliko problema u državama članicama, kako je objašnjeno u nastavku. Iako je Preporuka iz 2018. bila usmjerena na rješavanje tih problema, zbog svoje neobvezujuće prirode imala je samo ograničen učinak, pa se stoga za učinkovitije svladavanje tih poteškoća predlaže obvezujući pravni instrument.

Resursi i neovisnost

Analiza je pokazala da je nedostatak resursa stalan problem koji znatno otežava funkcioniranje tijela za jednakost. Osim toga, tijela za jednakost nisu dovoljno neovisna, zbog čega imaju poteškoća u obavljanju zadaća i ostvarivanju ciljeva.

Pomoć žrtvama

Pomoć žrtvama i ovlasti koje se u tu svrhu dodjeljuju tijelima za jednakost uvelike se razlikuju među državama članicama. Kako bi se osigurala minimalna razina zaštite temeljnog prava na nediskriminaciju, trebalo bi donijeti konkretnija zajednička pravila u tom području. Sudske su ovlasti u tom smislu posebno važne. Kako bi im se moglo pomoći, važno je da sve žrtve diskriminacije mogu neometano pristupiti tijelima za jednakost.

Direktiva o jednakosti pri zapošljavanju i Direktiva o rodnoj ravnopravnosti u području socijalne sigurnosti trenutačno ne sadržavaju odredbe o tijelima za jednakost. Međutim, retrospektivna analiza pokazala je da su razine diskriminacije na osnovama i u područjima obuhvaćenima tim direktivama i dalje visoke u državama članicama.

Znanje o diskriminaciji

Retrospektivna analiza pokazuje da se učestalost kojom tijela za jednakost provode neovisna istraživanja i ankete te objavljuju izvješća znatno razlikuje. Isto vrijedi i za prikupljanje primarnih i sekundarnih podataka o ravnopravnosti. Budući da javnost i dalje nije dovoljno informirana i upućena u problem diskriminacije, treba donijeti jasnija pravila u tom području.

Suradnja

Opseg u kojem tijela za jednakost surađuju i razmjenjuju informacije međusobno te s relevantnim nacionalnim, europskim i međunarodnim tijelima ili tijelima razlikuje se među državama članicama, a takva bi suradnja bila korisna za razmjenu znanja i stvaranje sinergija.

Prospektivna analiza mogućih novih mjera EU-a

Kad je riječ o opcijama politike za moguće nove mjere EU-a, s nezakonodavnim opcijama već se pokušalo, ali očekivani rezultati nisu u cijelosti postignuti. Nezakonodavne intervencije uključivale su:

- (a) uspostavu aktivne mreže tijela za jednakost koju financira Komisija (Equinet);
- (b) neobvezujuću preporuku Komisije iz 2018.;

⁴⁷ Naime, velika većina ispitanika u otvorenom javnom savjetovanju (97,2 %) smatra da je važno uspostaviti jaka i učinkovita tijela za jednakost – vidjeti [tijela za ravnopravnost – obvezujući standardi \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-114446-1-20180601-1).

- (c) razmjenu primjera najbolje prakse; i
- (d) izravno financiranje u okviru programa Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti.

Dok su sve te mjere imale pozitivne učinke i ostat će na snazi u budućnosti, Preporuka je zbog svoje neobvezujuće prirode samo djelomice provedena.

Zato je jedina opcija politike koja je ispitana osim zadržavanja postojećeg stanja bila donošenje novog zakonodavstva. Analiza vrste mjera koje bi trebalo uključiti u novo zakonodavstvo provedena je za svaku mjeru politike, kako je dodatno objašnjeno u nastavku.

Ciljevi intervencije EU-a mogu se podijeliti u tri glavna cilja za tijela za jednakost:

- pomoć u provedbi šest direktiva o jednakosti,
- učinkovita pomoć žrtvama diskriminacije u pristupu pravosuđu, i
- promicala jednako postupanje i sprečavala diskriminaciju.

Analizom je utvrđen 21 cilj za rješavanje prethodno opisanih problema. Za postizanje tih ciljeva utvrđena su tri ključna operativna cilja, a to su osiguravanje sljedećeg:

- tijela za jednakost ne smiju biti ni pod kakvim vanjskim utjecajem kako bi mogla neovisno obavljati sve svoje zadaće,
- tijela za jednakost moraju raspolagati potrebnim resursima za obavljanje svih svojih zadaća, i
- ako je tijelo za jednakost dio tijela s više mandata, mora postojati unutarnja struktura (tzv. vatrozid) koja jamči dovoljnu neovisnost, usmjerenost i resurse za mandat za jednakost.

Za daljnju analizu odabrano je 48 mjera u okviru 11 tematskih područja⁴⁸ koje bi se mogle uključiti u zakonodavstvo kako bi se postigli navedeni ciljevi.

U analitičkom dokumentu predložene mjere ispitane su na temelju pet kriterija: djelotvornosti⁴⁹, učinkovitosti⁵⁰, usklađenosti⁵¹, dodane vrijednosti EU-a⁵² i relevantnosti⁵³. Procjena dodane vrijednosti EU-a, relevantnosti i usklađenosti provedena je za predloženu zakonodavnu inicijativu u cjelini, dok je procjena djelotvornosti i učinkovitosti provedena po tematskom području u odnosu na pojedinačne mjere. Za neke mjere potpuna procjena nije bila moguća zbog ograničene dostupnosti podataka ili metodoloških ograničenja. To se ponajprije odnosi na učinkovitost.

Zaključak je studije da bi novih direktiva, uz poštovanje načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, bile primjeren odgovor. Ukupno 44 utvrđene mjere zadržane su kako bi se uključile u prijedloge.

⁴⁸ Mandat, ovlasti, pristup, suradnja, ankete, prikupljanje podataka, praćenje, provedba, neovisnost, resursi i struktura.

⁴⁹ U analizi djelotvornosti razmatra se u kojoj se mjeri očekuje da će predložena mjera pridonijeti ostvarenju ciljeva definiranih logikom intervencije.

⁵⁰ U analizi učinkovitosti ocjenjuje se odnos između resursa upotrijebljenih u okviru predložene mjere i promjena do kojih se očekuje da će ona dovesti.

⁵¹ Analiza usklađenosti usmjerena je na to koliko se očekuje da će predložena mjera dopunjavati s drugim instrumentima EU-a te međunarodnim i nacionalnim instrumentima.

⁵² U analizi dodane vrijednosti EU-a ispituju se promjene koje je uzrokovao okvir u mjeri koja nadilazi opravdana očekivanja od samih dionika ili bi se mogle očekivati u nedostatku djelovanja.

⁵³ U analizi relevantnosti razmatra se je li predložena mjera primjeren odgovor na potrebe.

Mali broj država članica svojim je tijelima za jednakost već dodijelio prilično sveobuhvatan skup resursa i ovlasti, ali većina ostalih samo djelomice ispunjava navedene ciljeve. Stoga bi se potreba za prilagodbom i opseg prilagodbe koja proizlazi iz novih pravila EU-a razlikovali za svaku mjeru politike, ovisno o situaciji u svakoj državi članici kad je riječ o značajkama tijela za jednakost (ili više njih)⁵⁴.

Drugo stručno znanje i analiza

Komisija se koristila i informacijama prikupljenima tijekom pripreme radnog dokumenta službi Komisije o provedbi Preporuke Komisije o standardima za tijela za jednakost objavljenog 19. ožujka 2021.⁵⁵ To je uključivalo primljene doprinose i postojeće informacije od država članica, Europske mreže tijela za jednakost (Equinet), Agencije EU-a za temeljna prava (FRA), Europske komisije protiv rasizma i nesnošljivosti (ECRI), tijela za jednakost, civilnog društva i Europske mreže pravnih stručnjaka za rodnu ravnopravnost i nediskriminaciju. Temeljilo se i na uspješnim primjerima iz prakse koji su razmijenjeni na seminaru za razmjenu uspješnih primjera iz prakse koji su u lipnju 2019. zajednički organizirale Komisija i švedska vlada.

Komisija se služila i dodatnim postojećim izvorima Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) i Europske mreže nacionalnih institucija za ljudska prava (ENNHRI) kako bi prikupila dokaze kojima se podupire analitički dokument.

Naposljetku, Komisija je uzela u obzir nalaze studije o mogućim nedostacima u pravnoj zaštiti od diskriminacije na temelju rasnog ili etničkog podrijetla, koja je provedena kako je predviđeno akcijskim planom za borbu protiv rasizma. U njoj su istraženi mogući nedostaci u mehanizmima zaštite utvrđenima u Direktivi o rasnoj jednakosti, uključujući ulogu tijela za jednakost.

U studiji je potvrđeno da se tijela za jednakost smatraju (vrlo) važnim mehanizmom zaštite u borbi protiv diskriminacije. Ispitanici u ciljanoj anketi provedenoj u okviru studije potvrdili su taj zaključak. Utvrđeno je da bi tijela za jednakost, s obzirom na svoje nadležnosti, a posebno ako im se povećaju ovlasti i dodijele dodatni resursi, mogla povećati djelotvornost drugih mehanizama zaštite. Osim uloge tijela za jednakost mehanizmi zaštite koji mogu pridonijeti sprečavanju i zaštiti od diskriminacije uključuju odredbe o zaštiti prava i viktimizaciji, sankcijama, pozitivnom djelovanju i dijalogu. U studiji su utvrđeni određeni potencijalni nedostaci tih postojećih mehanizama (npr. sankcije, zaštita prava) te mehanizmi/mjere koji bi mogli omogućiti proaktivnije/preventivnije pristupe u borbi protiv diskriminacije (npr. nacionalni akcijski planovi, obveze ravnopravnosti, prikupljanje podataka o ravnopravnosti). Preporučeno da se poveća uloga tijela za jednakost u:

- (a) informiranju, jačanju svijesti, usmjeravanju i osposobljavanju;
- (b) zaštiti prava, uključujući istražne i sudske ovlasti, alternativno rješavanje sporova i sankcije;
- (c) korištenju podataka o ravnopravnosti;
- (d) dijalogu i suradnji; i

⁵⁴ Više informacija o stanju u svakoj državi članici nalazi se u Prilogu 4. analitičkom dokumentu.

⁵⁵ SWD(2021) 63 final.

(e) pozitivnom djelovanju/obvezi u pogledu ravnopravnosti⁵⁶.

- **Savjetovanja s dionicima**

U pripremi ove zakonodavne inicijative provedene su brojne aktivnosti savjetovanja. Dionici uvelike podupiru nove mjere EU-a u tom području.

U javnom savjetovanju sudjelovala su ukupno 182 ispitanika. Izvođač je obavio oko 100 razgovora i primio 84 odgovora na specijalizirane internetske ankete. Ukupno 239 dionika sudjelovalo je u tri radionice i završnoj konferenciji za razmjenu ideja o ključnim temama i mogućim mjerama. Komisija je organizirala četiri sastanka kako bi informirala predstavnike država članica i savještovala se s njima. Održane su i redovite prezentacije dionicima.

Te su aktivnosti bile usmjerene na vrlo širok raspon dionika kako bi se doprlo do svih zainteresiranih strana i prikupili njihovi doprinosi i mišljenja. Među ostalim, provedeno je savjetovanje sa sljedećim dionicima: svim tijelima za jednakost, Equinetom, FRA-om i EIGE-om, predstavnicima svih država članica na razini ministarstva, ključnim pripadnicima akademske zajednice i stručnjacima u području borbe protiv diskriminacije, organizacijama civilnog društva, socijalnim partnerima i predstavnicima poslodavaca na razini EU-a te stanovnicima EU-a (građani EU-a i državljani trećih zemalja).

Povjerenica Dalli 24. svibnja 2022. organizirala je dijalog o politici za mlade pod nazivom „Tijela za jednakost koja rade za sve nas” s mladim aktivistima u području ravnopravnosti. Dijalog je održan u okviru Europske godine mladih 2022., a cilj mu je bio dodatno proširiti aktivnosti savjetovanja prije ovog Prijedloga. Sudionici su potvrdili da bi se jako malo mladih obratilo tijelu za jednakost u slučaju kršenja njihovih prava. Istaknuli su da je potrebno pojačati suradnju između tijela za jednakost i organizacija mladih, među ostalim na lokalnoj razini.

Prijedlog za donošenje novih pravila EU-a za rješavanje navedenih pitanja dobio je veliku potporu u okviru aktivnosti savjetovanja. Primjerice, 97,2 % ispitanika u otvorenom javnom savjetovanju smatralo je da je (vrlo) važno uspostaviti snažna i djelotvorna tijela za jednakost. Dionici su podržali donošenje pravila EU-a:

- o neovisnosti (uključujući transparentan odabir vodstva koji se temelji na kompetencijama i proračunsku neovisnost),
- o dostatnim resursima (ljudski resursi, financijski resursi i odgovarajući prostori),
- kojima bi se obuhvatila diskriminacija na svim temeljima i u svim područjima iz direktiva o ravnopravnosti,
- o jednostavnom podnošenju pritužbi i dostupnosti,
- kojima bi se svim tijelima za jednakost dodijelile ovlasti za sudjelovanje u sudskim postupcima i istražne ovlasti,
- o provedbi obvezujućih odluka tijela za jednakost i mogućnosti izricanja sankcija,
- o informiranju javnosti i skupina izloženih riziku od diskriminacije o tijelima za jednakost,

⁵⁶ Obveza u pogledu ravnopravnosti je obveza javnih i/ili privatnih subjekata da razmotre ili razmisle o tome kako će njihove politike ili odluke utjecati na osobe zaštićene zakonom o jednakom postupanju.

- o promicanju ravnopravnosti i sprečavanju diskriminacije,
- o prikupljanju podataka tijela za jednakost o njihovim aktivnostima i pristupu podacima o ravnopravnosti koje prikupe drugi javni i privatni subjekti radi izrade redovitih izvješća i
- o koordinaciji i suradnji s javnim tijelima, dionicima (npr. organizacijama civilnog društva i socijalnim partnerima) i međunarodnim tijelima/tijelima EU-a.

Dionici su podržali najambicioznije odabire u navedenim područjima. Velika većina dionika smatra da bi na temelju budućeg zakonodavstva države članice trebale biti odgovorne za uspostavu uvjeta kojima se tijelima za jednakost omogućuje da u potpunosti ispune svoju ulogu jer ta tijela ne mogu učinkovito ostvariti svoje ciljeve bez odgovarajućih resursa i ovlasti.

Isto tako, dionici su naglasili da bi pri donošenju strožih obvezujućih minimalnih standarda za tijela za jednakost trebalo uzeti u obzir raznolikost pravnih tradicija u državama članicama i poštovati njihovu institucionalnu autonomiju. U tom su smislu kao važne istaknuli sljedeće elemente:

- Ovlasti za donošenje obvezujućih odluka (kvazisudska funkcija) ne bi trebalo nametnuti svim tijelima za jednakost, već bi države članice trebale moći odlučiti hoće li tijelima za jednakost dodijeliti te ovlasti i odabrati najbolji način za osiguravanje njihove djelotvornosti.
- U ovoj fazi ne bi trebalo uspostaviti stručni centralizirani sustav za akreditaciju tijela za jednakost, već bi na temelju redovitog praćenja koje Komisija provodi prema popisu pokazatelja trebalo biti moguće procijeniti koliko su ciljevi inicijative ostvareni i ispunjavaju li države članice njezine zahtjeve.
- Kako bi usluge tijela za jednakost bile dostupne svim potencijalnim žrtvama, važan je određen stupanj fleksibilnosti kad je riječ o fizičkoj prisutnosti tijela za jednakost na cijelom državnom području država članica (npr. države članice trebale bi moći slobodno organizirati tu prisutnost kako žele, primjerice u obliku fiksne mreže ureda, redovitih lokalnih posjeta („putujući uredi”) ili suradnje s lokalnim organizacijama civilnog društva).
- Države članice trebale bi osigurati da tijela za jednakost imaju odgovarajuće ovlasti, uvjete i alate za ispunjavanje svojih zadaća, ali ne bi trebale propisati način na koji bi ih trebala ispuniti u svakom pojedinačnom predmetu (npr. imala bi ovlast djelovati na sudu, ali ne i obvezu da to učine).

Svi su ti aspekti uzeti u obzir i razmotreni u ovom Prijedlogu.

- **Temeljna prava**

Ciljevi ovog Prijedloga u skladu su s Poveljom te se njima nastoji poduprijeti njezina primjena, posebno članak 21., kojim se zabranjuje svaka diskriminacija na bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, etničko podrijetlo, religija ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualna orijentacija, i članka 23., kojim se predviđa da „ravnopravnost žena i muškaraca mora biti osigurana u svim područjima, uključujući zapošljavanje, rad i plaću”. Člankom 26. priznaje se pravo osoba s invaliditetom na mjere čiji je cilj osiguravanje njihove neovisnosti, društvene i profesionalne uključenosti te njihovo sudjelovanje u životu zajednice.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Inicijativom se ne stvaraju dodatni troškovi za Europsku komisiju i njezine agencije. Kako bi doprinijeli praćenju provedbe ove Direktive, FRA i EIGE prikupljali bi i analizirali relevantne podatke. Ta vrsta zadaća već je obuhvaćena postojećim mandatima FRA-e⁵⁷ i EIGE-a⁵⁸ te se može obavljati bez dodatnih resursa.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Države članice moraju prenijeti ovu Direktivu u roku od 18 mjeseci od njezina stupanja na snagu i obavijestiti Komisiju o svojim mjerama za prenošenje.

Kako bi se procijenilo koliko se djelotvorno ostvaruju ciljevi ove inicijative, države članice izvijestit će o njezinoj provedbi svakih pet godina, a Komisija će donijeti izvješće o provedbi na temelju informacija koje su dostavile države članice i podataka koje su prikupili FRA i EIGE u skladu s popisom pokazatelja koje će Komisija izraditi u bliskoj suradnji s tim agencijama i mrežom Equinet. Komisija planira osnovati stručnu skupinu koja će se savjetovati s državama članicama o tim pokazateljima.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba Prijedloga**

Članak 1. – Svrha, predmet i područje primjene

U toj odredbi navedeni su svrha, predmet i područje primjene Direktive. U članku se pojašnjava da se minimalni zahtjevi utvrđeni Direktivom primjenjuju na tijela za jednakost koja su obuhvaćena područjem primjene direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ.

Članak 2. – Imenovanje tijela za jednakost

Tim se člankom predviđa da države članice imenuju jedno ili više tijela za jednakost radi suzbijanja diskriminacije u okviru područja primjene direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ. U članku se odražava ekvivalentna odredba sadržana u direktivama 2000/43/EZ i 2004/113/EZ.

Čak i ako su sve države članice imenovale tijela za jednakost, u novoj Direktivi treba zadržati obvezu imenovanja i uspostave najmanje jednog tijela jer će se postojeće odredbe izbrisati.

Izbrisat će se i odredbe sadržane u direktivama 2000/43/EZ i 2004/113/EZ kojima se utvrđuju nadležnosti ili zadaće tijela za jednakost. One su uvrštene u ovu Direktivu uz sljedeće nove nadležnosti i zadaće:

- neovisnost: članak 3.,
- pomoć žrtvama diskriminacije: članci od 6. do 9.,
- mišljenja i preporuke: članci 8., 13. i 14.,
- ankete i izvješća: Članci 14. i 15.:

⁵⁷ Članak 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 168/2007 od 15. veljače 2007. o osnivanju Agencije Europske unije za temeljna prava, SL L 53, str. 1.

⁵⁸ Članak 3. Uredbe (EZ) br. 1922/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o osnivanju Europskog instituta za ravnopravnost spolova, SL L 403, str. 9.

- suradnja: Članak 12.

Članak 3. – Neovisnost

Neovisnost je osnova za pravilno funkcioniranje tijela za jednakost i ispunjenje njihovih ciljeva.

Tom se odredbom utvrđuje opća obveza neovisnosti tijela za jednakost, dok se odredbama direktiva o ravnopravnosti od njih zahtijeva samo da djeluju neovisno u okviru izvršavanja svojih nadležnosti.

Posebni zahtjevi kojima se toj neovisnosti doprinosi ili se ona jamči navedeni su u toj odredbi. Odnose se na pravnu strukturu, odgovornost, proračun, osoblje, organizacijska pitanja tijela za jednakost i pravila koja se primjenjuju na njihovo osoblje i vodstvo kako bi se osigurale njihova stručnost i neovisnost.

Nadalje, tom se odredbom od država članica zahtijeva da osiguraju da unutarnja struktura tijela za jednakost jamči neovisno izvršavanje njihovih mandata i nadležnosti. (Unutarnja) struktura tijela za jednakost određuje njihovu sposobnost da učinkovito izvršavaju svoje kompetencije i obavljaju svoje zadaće. Na primjer, za donošenje odluka ili davanje mišljenja o predmetu potrebno je da tijela za jednakost djeluju nepristrano, dok potpora žrtvama može zahtijevati da tijela za jednakost zauzmu njihovu stranu.

Neka tijela za jednakost dio su većih subjekata s više mandata, kao što su nacionalne institucije za ljudska prava ili pravobranitelji. U tim slučajevima među tim različitim mandatima može doći do sukoba oko resursa, posebno ako je mandat za jednakost dodan drugom mandatu ili mandatima, te oko izvršavanja ovlasti. Na primjer, pravobranitelji obično moraju djelovati nepristrano, što nije uvijek u skladu s pružanjem pomoći žrtvama, među ostalim pred sudovima.

Ti se prijepori mogu riješiti uspostavom odgovarajuće strukture tijela, u okviru koje te ovlasti i/ili mandate izvršavaju različiti namjenski odjeli ili članovi osoblja, tj. uspostavom strukturnih „vatrozida”.

Članak 4. – Resursi

Odgovarajući resursi preduvjet su za učinkovito funkcioniranje tijela za jednakost i ispunjenje njihovih ciljeva.

Tom se odredbom utvrđuje opća obveza država članica da tijelima za jednakost omoguće dostatne resurse za djelotvorno izvršavanje svih zadaća i svih nadležnosti. Dodatno se utvrđuju okolnosti i/ili područja koja države članice trebaju uzeti u obzir pri utvrđivanju potrebnih financijskih sredstava: svako povećanje nadležnosti ili zadaća, potreba za posebnim stručnim znanjem potrebnim za primjenu automatiziranih sustava za uklanjanje mogućih rizika od diskriminacije, rezerva koja je dovoljna za pokrivanje troškova sudskih sporova koje bi moglo biti teško predvidjeti te struktura tijela za jednakost kao dijela tijela s više mandata.

Članak 5. – Sprečavanje, promicanje i informiranje

Borba protiv diskriminacije započinje poduzimanjem potrebnih mjera za njezino sprečavanje. Mehanizmi zaštite utvrđeni u postojećim direktivama o ravnopravnosti uglavnom su retrospektivni (nakon što se dogodio slučaj diskriminacije), individualizirani i usmjereni na

žrtve. Direktive ne uključuju sveobuhvatne preventivne mehanizme, a prevencija nije izričito bila dio prvotnih zadaća tijela za jednakost.

Kad je riječ o promicanju jednakog postupanja, tijela za jednakost prvo su se u Direktivi 2000/43/EZ zvala „tijela za promicanje jednakog postupanja”, a u kasnijim direktivama o ravnopravnosti „tijela za analizu, praćenje i pružanje potpore jednakog postupanja”. Stoga je njihova uloga u promicanju jednakog postupanja uvijek bila očita, ali nikad izričito navedena u direktivama.

Tom se odredbom sad pojašnjava uloga tijela za jednakost u promicanju jednakog postupanja i sprečavanju diskriminacije, koja je usko povezana s tim. Cilj je ove Direktive uspostaviti ih kao javna tijela zadužena za širenje znanja i izgradnju kapaciteta javnih i privatnih subjekata u pitanjima koja se odnose na jednako postupanje radi sprečavanja (ponovne) diskriminacije.

Odredbom se ujedno nastoji osigurati da države članice donesu strategiju za rješavanje problema slabe informiranosti o pravima ravnopravnosti i uslugama koje pružaju tijela za jednakost, uzimajući u obzir posebne značajke različitih ciljnih skupina.

Člana 6. – Pomoć žrtvama

Tom se odredbom utvrđuju načini na koje tijela za jednakost trebaju pomoći žrtvama nakon što zaprimе pritužbe, a to su davanje relevantnih i ciljanih informacija o pravnom okviru, dostupnim pravnim lijekovima, uslugama koje nudi tijelo za jednakost, primjenjivim pravilima o povjerljivosti, zaštiti osobnih podataka i mogućnostima psihološke potpore (iako sama tijela za jednakost nisu nadležna za takvu potporu).

Tijela za jednakost mogu prikupljati informacije koje dobrovoljno dostave uključene strane. Moraju izdati preliminarnu procjenu svih pritužbi i podnositelja pritužbe obavijestiti o toj procjeni i daljnjim mjerama koje predlažu. Ovisno o procjeni predmeta mogu odabrati daljnje postupanje u skladu s člancima 7., 8. i 9. i predložiti to podnositelju pritužbe.

Članak 7. – Mirno rješavanje sporova

Tim se člankom od država članica zahtijeva da predvide mogućnost mirnog rješavanja sporova koje vodi samo tijelo za jednakost ili drugi postojeći posebni subjekt, pri čemu sve strane moraju pristati na sudjelovanje u takvom postupku. Državama članicama prepušta se da utvrde modalitete postupka u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 8. – Mišljenja i odluke

Tom se odredbom tijelima za jednakost omogućuje da nakon pritužbe ili na vlastitu inicijativu istraže moguće slučajeve diskriminacije i izdaju (neobvezujuće) obrazloženo mišljenje ili (obvezujuću) odluku. Ako već imaju dovoljno informacija koje su uključene strane dobrovoljno dostavile, takva mišljenja/odluke mogu izdati bez traženja dodatnih informacija. Sve bi strane trebale imati odgovarajuća prava na pravičan postupak, uključujući pravo na saslušanje.

Tijela za jednakost dosad su bila nadležna za davanje preporuka o svim pitanjima povezanim s diskriminacijom. Pojam „preporuka” zadržan je u ovoj Direktivi, ali se odnosi na preporuke o politikama u skladu s člancima 13., 14. i 15. Neka tijela za jednakost upotrijebila su tu nadležnost i za davanje „preporuka” u pojedinačnim predmetima. Kako bi se razlikovale te situacije, u ovoj se Direktivi za upućivanje na nadležnost tijela za jednakost da donose

zaključke u pojedinačnim predmetima upotrebljava pojam „mišljenje”. Ta mišljenja nisu pravno obvezujuća.

Neka tijela za jednakost u skladu s nacionalnim pravilima imaju ovlasti za donošenje obvezujućih odluka ako države članice tako odluče. Iako se ovom Direktivom ne nastoji dati ta ovlast svim tijelima za jednakost u svim državama članicama, njome se rješavaju situacije u kojima tijela za jednakost imaju takve ovlasti u skladu s nacionalnim pravilima te se nastoji osigurati izvršenje obvezujućih odluka.

Ako je došlo do diskriminacije, donošenje mišljenja i odluka sredstvo je za okončanje situacije diskriminacije, ali i prilika za sprečavanje daljnjih sličnih situacija. Kad god je to relevantno, tijela za jednakost u mišljenja i odluke dužna su uz posebne mjere za rješavanje situacije uključiti i preventivne mjere.

Kako bi se potaknula i pratila provedba mišljenja ili odluka, države članice dužne su uspostaviti odgovarajuće mehanizme za praćenje mišljenja, kao što su obveze pružanja povratnih informacija, te za izvršenje odluka.

Članak 9. – Sudski postupak

Tim se člankom tijelima za jednakost dodjeljuju ovlasti za sudjelovanje u sudskim postupcima kako bi se osiguralo poštovanje načela jednakog postupanja utvrđenog u direktivama 79/7/EEZ 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ.

Dodjelom ovlasti za sudjelovanje u sudskim postupcima tijelima za jednakost omogućuje se da konkretno pomognu žrtvama u pristupu pravosuđu, ali i da pokrenu strateške sudske postupke kako bi potaknula pravno tumačenje pravila i društvene promjene. Stoga je posebno važno da mogu djelovati u vlastito ime u javnom interesu kad nema konkretne žrtve, ali i kao potpora žrtvama i u njihovo ime. Naposljetku, mogućnost da tijela za jednakost podnesu usmene ili pisane izjave sudovima (npr. *amicus curiae*) učinkovito dopunjuje te ovlasti za sudjelovanje u sudskim postupcima jer je za to tijelima za jednakost potrebno manje resursa, ali im i dalje omogućuje da pred sudovima iznesu svoje stručno mišljenje.

Tom se odredbom osigurava i da se pravima tijela za jednakost na zastupanje stranaka na sudu poštuju načela poštenog suđenja i jednakosti oružja. Tijelu za jednakost neće u postupku biti dopušteno podnijeti dokaze koje je navodni počinitelj ili bilo koja treća strana bila zakonski obvezna dostaviti u prethodnim istragama istog predmeta. To se ne primjenjuje ako tijelo za jednakost djeluje kao stranka u postupku izvršenja ili sudskog preispitivanja vlastite odluke ili djeluje u svojstvu *amicus curiae*.

Članak 10. – Postupovne zaštitne mjere

Postupci utvrđeni u člancima od 6. do 9. moraju biti uređeni odgovarajućim postupovnim jamstvima za uključene fizičke i pravne osobe kad je riječ o pravu na obranu, povjerljivosti i sudskom preispitivanju. Države članice odgovorne su za definiranje takvih zaštitnih mjera u skladu s nacionalnim pravilima.

Članak 11. – Pristup, pristupačnost i razumna prilagodba

Kako bi mogla pomoći svim žrtvama diskriminacije, ključno je da tijela za jednakost budu pristupačna svim ljudima bez prepreka te da pružaju besplatne usluge podnositeljima pritužbi na cijelom državnom području država članica, uključujući ruralna i udaljena područja. Tom se

odredbom ujedno zahtijeva da sve usluge budu pristupačne i razumno prilagođene potrebama osoba s invaliditetom.

Članak 12. – Suradnja

Suradnja s drugim javnim i privatnim subjektima ključna je za promicanje jednakog postupanja i nediskriminacije, doprinos radu tijela za jednakost i koordinaciju njihova djelovanja s djelovanjem drugih subjekata.

Članak 13. – Savjetovanje

Tom se odredbom nastoji osigurati da se, zahvaljujući donošenju pravodobnih i transparentnih postupaka, vlada i druge javne institucije redovito savjetuju s tijelima za jednakost o javnim politikama koje se odnose na pitanja jednakosti i nediskriminacije. Osim toga, tijelima za jednakost omogućuje se da daju preporuke o takvim javnim politikama, što je njihova nadležnost otkad su uspostavljena na temelju prava Unije. Ta odredba stoga pridonosi jačanju njihove uloge javnih stručnjaka u pitanjima jednakog postupanja.

Članak 14. – Prikupljanje podataka o ravnopravnosti i pristup tim podacima

Tom se odredbom utvrđuju i. obveze tijela za jednakost da prikupljaju podatke o vlastitim aktivnostima, ii. ovlasti za provođenje istraživanja, iii. ovlasti pristupa statističkim podacima koje su prikupili drugi javni ili privatni subjekti i obrade tih podataka te iv. mogućnost da drugi javni ili privatni subjekti prikupljaju podatke o ravnopravnosti. Tijela za jednakost stoga će pridonijeti prikupljanju podataka o ravnopravnosti koji će sadržavati vlastita izvješća, izvješće Komisije o praćenju iz članka 16. te znanje javnosti o jednakom postupanju i diskriminaciji u državama članicama.

Osim toga, tom se odredbom osigurava da tijela za jednakost mogu davati preporuke o prikupljanju podataka o ravnopravnosti u državama članicama. Prikupljanje podataka o ravnopravnosti ključno je za informiranje i senzibilizaciju javnosti, kvantificiranje diskriminacije, prikazivanje trendova tijekom vremena, dokazivanje postojanja diskriminacije, ocjenjivanje provedbe zakonodavstva o ravnopravnosti, dokazivanje potrebe za pozitivnim djelovanjem i doprinos donošenju politika utemeljenih na dokazima.

Članak 15. – Izvješća i strateško planiranje

Cilj je te odredbe osigurati da tijela za jednakost redovito planiraju i javno izvješćuju o svojem radu i stanju u području jednakog postupanja i nediskriminacije. Stavljanjem na raspolaganje podataka o vlastitim aktivnostima, broju zaprimljenih pritužbi po temeljima i područjima te općenito o diskriminaciji u državama članicama tijela za jednakost upoznat će javnost s diskriminacijom i vlastitim radom.

S druge strane, to će im znanje pomoći da donesu utemeljene odluke o budućoj organizaciji svojeg rada, prioritetima za nadolazeće godine i o tome kako najbolje raspodijeliti svoje resurse.

Članak 16. – Praćenje

U skladu s tom odredbom Komisija će sastaviti popis zajedničkih pokazatelja za praćenje provedbe ove Direktive i sastavljanje izvješća o njezinoj primjeni. Tijekom pripreme popisa pokazatelja Komisija se može savjetovati s FRA-om i EIGE-om. Popis pokazatelja obuhvaćat će resurse, neovisno funkcioniranje, aktivnosti i djelotvornost tijela za jednakost te sve

promjene u njihovu mandatu, ovlastima ili strukturi. Savjetovanje s državama članicama i dionicima provodilo bi se i na nacionalnoj razini i na europskoj razini, a u obzir će se uzeti i pokazatelji koje je razvila mreža Equinet.

Tim se člankom uvodi i obveza država članica da Komisiji svakih pet godina dostavljaju sve relevantne informacije o provedbi Direktive na temelju navedenih pokazatelja, čime se Komisiji omogućuje da preispita provedbu Direktive i sastavi izvješće o njezinoj provedbi.

Članak 17. – Minimalni zahtjevi

Riječ je o standardnoj odredbi o nesmanjivanju razine zaštite, koja je relevantna za države članice koje imaju ili žele donijeti zakonodavstvo kojim se predviđa viša razina od one koja je zajamčena Direktivom. Njome se predviđa da države članice pri provedbi ove Direktive ne bi trebale smanjivati već uspostavljene uvjete za funkcioniranje tijela za jednakost.

Članak 18. – Obrada osobnih podataka

Svi osobni podaci koje tijela za jednakost prikupljaju kako bi ispunila svoje zadaće, na primjer pri rješavanju pritužbe, trebali bi se obrađivati u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka⁵⁹. Tim se člankom određuje da tijela za jednakost osobne podatke mogu prikupljati samo ako je to potrebno za izvršavanje zadaće na temelju ove Direktive. Trebalo bi donijeti dodatne zaštitne mjere kad god tijela za jednakost za potrebe svojih zadaća moraju obrađivati osjetljive osobne podatke.

Članak 19. – Brisanje postojećih odredaba o tijelima za jednakost

Tim se člankom izmjenjuju direktive 2000/43/EZ i 2004/113/EZ kako bi se izbrisale postojeće odredbe o tijelima za jednakost i navodi se da sva upućivanja na izbrisane odredbe treba smatrati upućivanjima na ovu Direktivu.

U članku 21. dodatno se utvrđuje datum stupanja na snagu ovog članka kako bi se osiguralo da neće biti propusta u funkcioniranju tijela za jednakost.

Članak 20. – Prenošenje

U tom se članku utvrđuje maksimalni rok u kojem države članice moraju prenijeti Direktivu u svoje nacionalno zakonodavstvo i dostaviti odgovarajuće tekstove Komisiji. Taj je rok 18 mjeseci od stupanja na snagu ove Direktive.

Članak 21. – Stupanje na snagu

To je standardna odredba kojom se propisuje da Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Europske unije. Njome se osigurava i da postojeće odredbe o tijelima za jednakost ostanu na snazi dok se ne počnu primjenjivati nove odredbe.

Članak 22. – Adresati

To je standardna odredba o tome komu je Direktiva upućena, u kojoj se jasno navodi da je upućena državama članicama.

⁵⁹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

Prijedlog

DIREKTIVE VIJEĆA

o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u području zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga, te o brisanju članka 13. Direktive 2000/43/EZ i članka 12. Direktive 2004/113/EZ

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 19. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog parlamenta¹,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora²,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija³,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog nadzornika za zaštitu podataka⁴,

u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) U Ugovorima i Povelji Europske unije o temeljnim pravima pravo na ravnopravnost i pravo na nediskriminaciju priznaju se kao temeljne vrijednosti Unije⁵, a Unija je već donijela nekoliko direktiva o zabrani diskriminacije.
- (2) U skladu s člankom 19. stavkom 1. UFEU-a, ne dovodeći u pitanje ostale odredbe Ugovorâ, Vijeće može u okviru nadležnosti koje su Ugovorima dodijeljene Uniji, odlučujući jednoglasno u skladu s posebnim zakonodavnim postupkom i uz prethodnu suglasnost Europskog parlamenta, poduzeti odgovarajuće radnje radi suzbijanja diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije.
- (3) Svrha je ove Direktive utvrditi minimalne zahtjeve za funkcioniranje tijela za jednakost kako bi se poboljšala njihova djelotvornost i zajamčila njihova neovisnost

¹ SL C , , str. .

² SL C , , str. .

³ SL C , , str. .

⁴ SL C , , str. .

⁵ Članci 2. i 3. Ugovora o Europskoj uniji („UEU”), članci 8. i 10. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”) i članci 21., 23. i 26. Povelje.

radi bolje primjene načela jednakog postupanja kako proizlazi iz direktiva Vijeća 79/7/EEZ⁶, 2000/43/EZ⁷, 2000/78/EZ⁸ i 2004/113/EZ⁹.

- (4) Direktivom 79/7/EEZ zabranjuje se diskriminacija na temelju spola u pitanjima socijalne sigurnosti.
- (5) Direktivom Vijeća 2000/43/EZ zabranjuje se diskriminacija na temelju rasnog ili etničkog podrijetla.
- (6) Direktivom Vijeća 2000/78/EZ zabranjuje se diskriminacija na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije u vezi sa zapošljavanjem, obavljanjem zanimanja i strukovnim osposobljavanjem.
- (7) Direktivom 2004/113/EZ zabranjuje se diskriminacija na temelju spola u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga.
- (8) Direktivama 2000/43/EZ i 2004/113/EZ od država članica zahtijeva se da imenuju jedno ili više tijela za promicanje, uključujući analizu, praćenje i potporu, jednakog postupanja prema svim osobama bez diskriminacije na temeljima koji su obuhvaćeni odgovarajućim direktivama (dalje u tekstu: „tijela za jednakost”). Njima se od država članica zahtijeva da osiguraju da nadležnosti tih tijela uključuju pružanje neovisne pomoći žrtvama, provođenje neovisnih istraživanja o diskriminaciji, objavljivanje neovisnih izvješća i davanje preporuka o svim pitanjima koja se odnose na tu diskriminaciju.
- (9) Direktivama 2006/54/EZ¹⁰ i 2010/41/EU¹¹ Europskog parlamenta i Vijeća isto se tako predviđa imenovanje tijela za jednakost.
- (10) Sve države članice osnovale su tijela za jednakost u skladu s direktivama 2000/43/EZ i 2004/113/EZ. Uspostavljen je raznolik sustav tijela za jednakost i zabilježeni su primjeri dobre prakse. Međutim, mnoga tijela za jednakost nailaze na poteškoće, posebno kad je riječ o resursima, neovisnosti i ovlastima potrebnima za obavljanje zadaća¹².
- (11) Direktivama 2000/43/EZ i 2004/113/EZ državama članicama ostavljene su široke diskrecijske ovlasti u pitanjima strukture i funkcioniranja tijela za jednakost. Zbog toga su se pojavile znatne razlike u ovlastima, nadležnostima, strukturi, resursima i operativnom funkcioniranju tijela za jednakost u državama članicama. To pak znači da se zaštita od diskriminacije razlikuje od jedne države članice do druge.

⁶ Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL L 6, 10.1.1979., str. 24.).

⁷ Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo. (SL L 180, 19.7.2000., str. 22.).

⁸ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303, 2.12.2000., str. 16.).

⁹ Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (SL L 373, 21.12.2004., str. 37.).

¹⁰ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL L 204, 26.7.2006., str. 23.).

¹¹ Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ (SL L 180, 15.7.2010., str. 1.).

¹² Vidjeti detaljnu analizu u SWD(2021) 63 final „Tijela za jednakost i provedba Preporuke Komisije o standardima za tijela za jednakost”.

- (12) Iako se direktivama 79/7/EEZ i 2000/78/EZ od država članica ne zahtijeva da ovlasti za bavljenje pitanjima obuhvaćenima tim direktivama dodijele tijelima za jednakost, takva su tijela u većini državi članica nadležna za ta pitanja kad to zahtijeva nacionalno pravo. Međutim, to nije slučaj u svim državama članicama, zbog čega razina zaštite od diskriminacije u pitanjima obuhvaćenima tim direktivama nije jednaka u cijeloj Uniji.
- (13) Kako bi se tijela za jednakost mogla učinkovito pridonijeti provedbi direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ promicanjem jednakog postupanja, sprečavanjem diskriminacije i pružanjem pomoći u pristupu pravosuđu u cijeloj Uniji svim osobama i skupinama koje su diskriminirane, potrebno je donijeti obvezujuće minimalne standarde za funkcioniranje tih tijela te proširiti njihov mandat na pitanja obuhvaćena direktivama 79/7/EEZ i 2000/78/EZ. Novi bi se standardi trebali temeljiti na iskustvima stečenima primjenom Preporuke Komisije 2018/951¹³ te bi trebalo nadograditi neke njezine odredbe i prema potrebi utvrditi nova pravila. Trebali bi se temeljiti i na drugim relevantnim instrumentima, kao što su Opća preporuka politike br. 2¹⁴ o tijelima za jednakost, koju je donijela Europska komisija protiv rasizma i netolerancije (ECRI), i Pariška načela¹⁵, koja su donijeli Ujedinjeni narodi i koja se primjenjuju na nacionalne institucije za ljudska prava.
- (14) Isti obvezujući minimalni standardi za funkcioniranje tijela za jednakost u pogledu pitanja obuhvaćenih direktivama 2006/54/EZ i 2010/41/EU predviđeni su u Direktivi (EU) .../... [o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja i jednakih mogućnosti za žene i muškarce u pitanjima zapošljavanja i rada te o brisanju članka 20. Direktive 2006/54/EZ i članka 11. Direktive 2010/41/EU]¹⁶.
- (15) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati na djelovanje tijela za jednakost u vezi s pitanjima obuhvaćenima direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ. Standardi bi se trebali odnositi samo na funkcioniranje tijela za jednakost te se njima ne bi trebalo proširiti materijalno ili osobno područje primjene tih direktiva.
- (16) Pri promicanju jednakog postupanja, sprečavanju diskriminacije i pružanju pomoći žrtvama diskriminacije tijela za jednakost posebnu bi pozornost trebala obratiti na diskriminaciju na nekoliko temelja zaštićenih direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ.
- (17) Tijela za jednakost svoju ulogu mogu obavljati učinkovito samo ako mogu djelovati potpuno neovisno bez vanjskog utjecaja. U tu bi svrhu države članice trebale uzeti u obzir niz kriterija koji doprinose neovisnosti tijela za jednakost. jednakost ne bi se trebala osnivati kao dio ministarstva ili tijela koje prima upute izravno od vlade. Svaki član osoblja ili osoba na rukovodećem položaju, na primjer kao član odbora koji upravlja tijelom za jednakost, voditelj tijela za jednakost, zamjenik ili privremeni zamjenik, trebao bi biti neovisan, kvalificiran za svoju funkciju i odabran transparentnim postupkom. Tijela za jednakost trebala bi moći upravljati vlastitim proračunom i resursima, među ostalim tako da odabiru vlastito osoblje i upravljaju njime, te bi trebala moći odrediti vlastite prioritete.

¹³ Preporuka Komisije (EU) 2018/951 od 22. lipnja 2018. o standardima za tijela za jednakost (SL L 167, 4.7.2018., str. 28.).

¹⁴ Opća preporuka politike ECRI-ja br. 2 o tijelima za jednakost i borbi protiv rasizma i netolerancije na nacionalnoj razini – donesena 13. lipnja 1997. i revidirana 7. prosinca 2017.

¹⁵ Načela koja se odnose na status nacionalnih institucija donesena Rezolucijom Opće skupštine 48/134 od 20. prosinca 1993.

¹⁶ COM (2022)688.

- (18) Kako bi tijela za jednakost mogla izvršavati sve svoje nadležnosti i ispunjavati sve svoje zadaće, države članice trebale bi osigurati da unutarnja struktura tijela za jednakost omogućuje neovisno izvršavanje njihovih različitih nadležnosti. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti situacijama u kojima tijela moraju biti nepristrana i pružiti potporu žrtvama. To je posebno važno ako tijelo za jednakost ima obvezujuće ovlasti za donošenje odluka koje zahtijevaju nepristranost ili je dio tijela s više mandata, pri čemu je za drugi mandat potrebna nepristranost. Unutarnja struktura na temelju koje su relevantne nadležnosti i zadaće strogo razdvojene trebala bi jamčiti da ih tijelo za jednakost može učinkovito izvršavati.
- (19) Nedostatak odgovarajućih resursa ključno je pitanje koje ograničava sposobnost tijela za jednakost da na odgovarajući način ispune svoje zadaće. Stoga bi države članice trebale osigurati da tijela za jednakost dobiju dostatna financijska sredstva, da mogu zaposliti kvalificirano osoblje te da imaju odgovarajuće prostore i infrastrukturu za učinkovito obavljanje svih svojih zadaća u razumnom roku i u rokovima utvrđenima nacionalnim pravom. Njihova proračunska sredstva trebala bi biti stabilna, osim u slučaju povećanja nadležnosti, planirana na višegodišnjoj osnovi i dostatna da pokriju troškove koje bi moglo biti teško predvidjeti, kao što su troškovi sudskih postupaka. Kako bi tijela za jednakost imala dostatna sredstva, njihov proračun, na primjer, ne bi trebalo smanjivati više nego što se to u prosjeku čini za druge javne subjekte, a godišnje povećanje njihovih proračuna trebao bi u najmanju ruku biti povezano s prosječnim povećanjem financiranja drugih subjekata. Sredstva bi se trebala razmjerno povećati ako se prošire zadaće i mandat tijela za jednakost.
- (20) Automatizirani sustavi, uključujući umjetnu inteligenciju, koristan su alat za utvrđivanje obrazaca diskriminacije, ali podrazumijevaju i rizik od algoritamske diskriminacije. Stoga bi tijela za jednakost trebala imati na raspolaganju kvalificirano osoblje ili službe koje, s jedne strane, mogu upotrebljavati automatizirane sustave u radu, a, s druge strane, ocijeniti njihovu usklađenost s pravilima o nediskriminaciji. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti opremanju tijela za jednakost odgovarajućim digitalnim resursima, bilo izravno ili podugovaranjem.
- (21) Tijela za jednakost, zajedno s drugim akterima, imaju ključnu ulogu u sprečavanju diskriminacije i promicanju ravnopravnosti. Kako bi se riješili strukturni aspekti diskriminacije i pridonijelo društvenim promjenama, trebala bi promicati obveze u pogledu ravnopravnosti, dobre prakse, pozitivno djelovanje i osviještenost o ravnopravnosti među javnim i privatnim subjektima te im pružiti odgovarajuće osposobljavanje, informacije, savjete, smjernice i potporu. Trebala bi komunicirati s javnim i privatnim subjektima i skupinama izloženima riziku od diskriminacije te sudjelovati u javnoj raspravi kako bi se suzbili stereotipi i informirala javnost o raznolikosti i njezinim prednostima, što je ključni stup strategija Unije za ravnopravnost.
- (22) Osim sprečavanja, pomoć žrtvama diskriminacije središnja je zadaća tijela za jednakost. Ta bi pomoć uvijek trebala uključivati davanje ključnih informacija podnositeljima pritužbi i preliminarnu procjenu njihove pritužbe na temelju početnih informacija prikupljenih od stranaka na dobrovoljnoj osnovi. Države članice trebale bi biti zadužene za definiranje načina na koje bi tijelo za jednakost trebalo izdati tu procjenu, kao što su rokovi za provedbu postupka ili postupovna jamstva protiv ponavljajućih ili uvredljivih pritužbi.
- (23) Kako bi ih mogle podnijeti sve žrtve, pritužbe bi trebalo biti moguće podnijeti na različite načine. Države članice trebale bi voditi računa i o Preporuci Komisije

2018/951, prema kojoj bi pritužbu trebalo biti moguće podnijeti na jeziku koji bira podnositelj pritužbe i koji je uobičajen u državi članici u kojoj se nalazi tijelo za jednakost. Kako bi se otklonio jedan od uzroka neprijavljivanja, odnosno strah od osвете, i ne dovodeći u pitanje Direktivu (EU) 2019/1937 o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije¹⁷, svjedocima i zviždačima te, koliko je to moguće, podnositeljima pritužbi, trebalo bi osigurati povjerljivost.

- (24) Kako bi se omogućilo brzo, cjenovno pristupačno i izvansudsko rješavanje sporova, države članice strankama bi trebale omogućiti da svoje sporove pokušaju mirno riješiti uz pomoć tijela za jednakost ili drugog postojećeg posebnog subjekta. Modalitete postupka mirnog rješavanja sporova trebale bi definirati u skladu s nacionalnim pravom.
- (25) Ako posumnjaju na moguće kršenje načela jednakog postupanja utvrđenog direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ ili 2004/113/EZ, tijela za jednakost nakon pritužbe ili na vlastitu inicijativu trebala bi moći poduzeti daljnje mjere.
- (26) Dokazi su ključni za utvrđivanje je li došlo do diskriminacije, a često su u rukama navodnog počinitelja. Stoga bi tijela za jednakost trebala imati pristup potrebnim informacijama za utvrđivanje diskriminacije i surađivati s relevantnim javnim službama, kao što su inspektorati rada ili prosvjetna inspekcija. Države članice trebale bi uspostaviti odgovarajući okvir za izvršavanje te nadležnosti u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima.
- (27) Na temelju prikupljenih dokaza, bilo dobrovoljno ili tijekom istrage, tijela za jednakost trebala bi dostaviti svoju procjenu podnositelju pritužbe i navodnom počinitelju. Države članice trebale bi utvrditi pravnu vrijednost te procjene, koja može biti neobvezujuće mišljenje ili obvezujuća izvršiva odluka. U oba dokumenta treba navesti razloge za procjenu te, prema potrebi, mjere za ispravljanje svih utvrđenih povreda i sprečavanje njihova ponavljanja. Kako bi se osigurala djelotvornost tijela za jednakost, države članice trebale bi donijeti odgovarajuće mjere za praćenje mišljenja i izvršenje odluka.
- (28) Kako bi promicala svoj rad i pravo o ravnopravnosti, tijela za jednakost trebala bi moći objaviti sažetak svojih mišljenja i odluka bez otkrivanja osobnih podataka.
- (29) Tijela za jednakost trebala bi imati pravo sudjelovati u sudskim postupcima u građanskim ili administrativnim stvarima kako bi pridonijela osiguravanju poštovanja načela jednakog postupanja utvrđenog u direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ. Iako bi ti sudski postupci trebali podlijevati nacionalnom postupovnom pravu, uključujući nacionalna pravila o dopuštenosti tužbi, takva pravila, a posebno uvjeti legitimnog interesa, ne mogu se primjenjivati na način kojim se dovodi u pitanje djelotvornost prava tijela za jednakost na djelovanje. Ovlasti istrage i donošenja odluka te pravo na sudjelovanje u sudskim postupcima koje se na temelju ove Direktive daju tijelima za jednakost olakšat će praktičnu provedbu postojećih odredaba direktiva 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ o teretu dokazivanja i obrane prava. Pod uvjetima predviđenima ovom Direktivom, tijela za jednakost moći će utvrditi činjenice „na temelju kojih se može pretpostaviti da je došlo do izravne ili neizravne diskriminacije”, čime se ispunjavaju uvjeti iz članka 8. Direktive 2000/43/EZ, članka 10. Direktive 2000/78/EZ i članka 9. Direktive 2004/113/EZ. Žrtvama će se stoga kroz njihovu potporu olakšati pristup pravosuđu.

¹⁷ Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (SL L 305, 26.11.2019., str. 17.).

- (30) Aktivna procesna legitimacija tijelima za jednakost omogućuje da djeluju u ime žrtava ili kao potpora žrtvama, čime se žrtvama omogućuje pristup pravosuđu ako ih postupovne i financijske prepreke ili strah od viktimizacije često odvrćaju od njih. Aktivna procesna legitimacija tijelima za jednakost omogućuje i da strateški odaberu predmete koje žele pokrenuti pred nacionalnim sudovima te da pridonesu pravilnom tumačenju i primjeni zakonodavstva o jednakom postupanju.
- (31) Neke je slučajeve diskriminacije teško voditi jer ne postoji podnositelj pritužbe koji sam pokreće postupak. U presudi u predmetu C-54/07 (*Feryn*)¹⁸, koji je u svoje ime pokrenulo tijelo za jednakost, Sud Europske unije potvrdio je da se diskriminacija može utvrditi čak i ako nije identificirana žrtva. Stoga je važno da tijela za jednakost mogu djelovati u svoje ime kako bi obranila javni interes.
- (32) Tijela za jednakost ujedno bi trebala moći podnositi usmene ili pisane izjave sudovima, npr. u funkciji *amicus curiae*, što je jednostavniji način da svojim stručnim mišljenjem podupru predmete.
- (33) Pravima tijela za jednakost na zastupanje stranaka na sudu moraju se poštovati načela poštenog suđenja i jednakosti oružja. Stoga, osim ako tijelo za jednakost djeluje kao stranka u postupku izvršenja ili sudskog preispitivanja vlastite odluke ili djeluje u svojstvu *amicus curiae*, tijelu za jednakost ne bi trebalo dopustiti da u sudskim postupcima podnese dokaze dobivene prethodnim istragama istog predmeta koje je navodni počinitelj ili bilo koja treća strana bila zakonski obvezna dostaviti.
- (34) Radi poštovanja individualnih prava države članice trebale bi ovlasti tijela za jednakost odrediti odgovarajućim postupovnim jamstvima kako bi se na odgovarajući način zaštitila ključna načela kao što su pravo na obranu, pravo na sudsko preispitivanje i pravo na povjerljivost.
- (35) Odredbe o pravu tijela za jednakost na sudjelovanje u sudskim postupcima ne mijenjaju prava žrtava i udruga, organizacija ili drugih pravnih osoba koje ostvaruju prava žrtava koje, u skladu s kriterijima utvrđenima njihovim nacionalnim pravom, imaju legitiman interes osigurati poštovanje direktiva 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ, kako je utvrđeno u tim direktivama.
- (36) Djelotvornost tijela za jednakost ovisi i o tome da se skupinama izloženima riziku od diskriminacije omogući potpun pristup svojim uslugama. U istraživanju koje je provela Agencija Europske unije za temeljna prava¹⁹ 71 % pripadnika etničkih ili imigrantskih manjinskih skupina izjavilo je da ne zna ni za jednu organizaciju koja žrtvama diskriminacije pruža potporu ili savjete. U podupiranju tog pristupa ključno je da države članice osiguraju da su ljudi upoznati sa svojim pravima i informirani o postojanju tijela za jednakost i uslugama koje ona pružaju. To je posebno važno za skupine u nepovoljnom položaju i skupine kojima može biti otežan pristup tim informacijama, primjerice zbog ekonomskog statusa, invaliditeta, pismenosti ili nemogućnosti pristupa internetskim alatima.
- (37) Svima bi trebalo zajamčiti jednak pristup uslugama i publikacijama tijela za jednakost. U tu svrhu trebalo bi utvrditi i ukloniti potencijalne prepreke pristupu uslugama tijela za jednakost. Usluge bi trebale biti besplatne za podnositelje pritužbe. Države članice trebale bi osigurati i da su službe tijela za jednakost dostupne svim potencijalnim žrtvama na cijelom njihovu državnom području, primjerice osnivanjem lokalnih ureda,

¹⁸ Presuda od 10. srpnja 2008. u predmetu *Feryn* (C-54/07, ECLI:EU:C:2008:397).

¹⁹ Istraživanje FRA-e EU-MIDIS II.

uključujući mobilne urede, organiziranjem lokalnih kampanja ili suradnjom s lokalnim izaslanicima ili organizacijama civilnog društva.

- (38) Unija i sve države članice stranke su Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom²⁰ (UNCPRD), koja uključuje obvezu zabrane diskriminacije na temelju invaliditeta i jamčenja osobama s invaliditetom jednaku i učinkovitu pravnu zaštitu od diskriminacije na bilo kojem temelju. Ovu bi Direktivu trebalo tumačiti u skladu s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom. Kako bi se osobama s invaliditetom zajamčila jednaka i učinkovita pravna zaštita i pristup svim uslugama i aktivnostima tijela za jednakost, potrebno je osigurati pristupačnost u skladu sa zahtjevima utvrđenima u Direktivi (EU) 2019/882 i razumnu prilagodbu. Tijela za jednakost trebala bi osigurati fizičku i digitalnu dostupnost²¹ sprečavanjem i uklanjanjem prepreka na koje osobe s invaliditetom mogu naići pri pristupu njihovim uslugama i informacijama te osigurati razumnu prilagodbu, uzimajući potrebne i primjerene izmjene i prilagodbe, prema potrebi u konkretnom slučaju.
- (39) Omogućivanje tijelima za jednakost da redovito koordiniraju i dugoročno surađuju na različitim razinama presudno je za uzajamno učenje, usklađenost i dosljednost te može proširiti doseg i učinak njihova rada. Tijela za jednakost trebala bi posebno surađivati s drugim tijelima za jednakost u istoj državi članici i u drugim državama članicama, među ostalim u okviru Europske mreže tijela za ravnopravnost (Equinet), te s javnim i privatnim subjektima na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini, kao što su organizacije civilnog društva, tijela za zaštitu podataka, sindikati, inspektorati rada i prosvjetne inspekcije, tijela za izvršavanje zakonodavstva, agencije odgovorne na nacionalnoj razini za obranu ljudskih prava, tijela koja upravljaju sredstvima Unije, nacionalne kontaktne točke za Rome, tijela za zaštitu potrošača i nacionalni neovisni mehanizmi za promicanje, zaštitu i praćenje Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom. Takva suradnja ne bi trebala uključivati razmjenu osobnih podataka (tj. podataka o ravnopravnosti u obliku u kojem se pojedinci mogu identificirati).
- (40) Tijela za jednakost ne mogu u potpunosti ispuniti svoju ulogu stručnjaka za jednako postupanje ako se s njima ne savjetuje dovoljno rano tijekom postupka donošenja politika o pitanjima koja se odnose na prava i obveze koji proizlaze iz direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ. Stoga bi države članice trebale uspostaviti transparentne postupke kako bi osigurale pravodobno savjetovanje. Ujedno bi tijelima za jednakost trebale omogućiti da daju i objavljuju preporuke.
- (41) Podaci o ravnopravnosti ključni su za informiranost, senzibilizaciju građana, kvantificiranje diskriminacije, utvrđivanje trendova tijekom vremena, dokazivanje postojanja diskriminacije, evaluaciju provedbe zakonodavstva o ravnopravnosti, dokazivanje potrebe za pozitivnim djelovanjem i doprinos donošenju politika utemeljenih na dokazima²². Tijela za jednakost imaju ulogu da doprinose razvoju relevantnih podataka o ravnopravnosti u te svrhe, primjerice organiziranjem redovitih

²⁰ SL L 23, 27.1.2010. str. 37

²¹ Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (SL L 327, 2.12.2016., str. 1.–15.) i povezana Provedbena odluka.

²² Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni Direktive Vijeća 2000/43/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo („Direktiva o rasnoj jednakosti”) i Direktive Vijeća 2000/78/EZ o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja („Direktiva o jednakosti pri zapošljavanju”), SWD(2021) 63 final.

okruglih stolova na kojima se okupljaju svi relevantni subjekti. Ujedno bi trebala prikupljati i analizirati podatke o vlastitim aktivnostima ili provoditi istraživanja te bi trebala moći pristupiti statističkim podacima koje su prikupili drugi javni ili privatni subjekti, kao što su nacionalni statistički uredi, nacionalni sudovi, inspektorati rada i prosvjetna inspekcija, sindikati ili organizacije civilnog društva, i njihovo korištenje, u vezi s pitanjima koja su im povjerena u skladu s direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ. Ti statistički podaci ne bi trebali sadržavati osobne podatke.

- (42) Osim objavljivanja godišnjeg izvješća o svojim aktivnostima, tijela za jednakost trebala bi redovito objavljivati izvješće s cjelokupnom procjenom situacije u vezi s diskriminacijom koja je u okviru njihova mandata u državama članicama. To bi izvješće trebalo sadržavati informacije za javne i privatne subjekte i služiti kao vodič za utvrđivanje prioriteta tijela za jednakost u budućnosti. Izvješća ne bi trebala sadržavati osobne podatke.
- (43) Kako bi utvrdila svoju viziju budućnosti i utvrdila opće i posebne ciljeve svoje organizacije, tijela za jednakost trebala bi donijeti višegodišnji program. To bi im trebalo omogućiti da usklade svoja različita područja rada tijekom vremena i riješe sustavna pitanja diskriminacije iz svojeg mandata u okviru dugoročnog akcijskog plana.
- (44) Kako bi se procijenila djelotvornost ove Direktive, potrebno je uspostaviti mehanizam za praćenje njezine primjene i, uz praćenje usklađenosti, procijeniti njezine praktične učinke. Komisija bi trebala biti zadužena za to praćenje i redovito sastavljati izvješće o primjeni. Kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu obveza izvješćivanja država članica u skladu s člankom 16. stavkom 2. u vezi s praktičnim učincima ove Direktive, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti za utvrđivanje popisa relevantnih pokazatelja na temelju kojih bi se podaci trebali prikupljati. To praćenje ne bi trebalo uključivati obradu osobnih podataka.
- (45) Ovom se Direktivom utvrđuju minimalni zahtjevi, čime se državama članicama daje mogućnost uvođenja ili zadržavanja povoljnijih odredaba. Provedba ove Direktive ne bi smjela poslužiti kao opravdanje za nazadovanje u odnosu na situaciju koja trenutačno prevladava u svakoj državi članici.
- (46) Ova se Direktiva temelji na pravilima utvrđenima u direktivama 2000/43/EZ i 2004/113/EZ te se njome uspostavljaju stroži standardi za funkcioniranje tijela za jednakost. Stoga bi trebalo izbrisati prethodne odredbe o tijelima za jednakost iz članka 13. Direktive 2000/43/EZ i članka 12. Direktive 2004/113/EZ.
- (47) Cilj je ove Direktive osigurati funkcioniranje tijela za jednakost u skladu s minimalnim standardima radi poboljšanja njihove djelotvornosti i jamčenja njihove neovisnosti kako bi se ojačala primjena načela jednakog postupanja. S obzirom na to da ciljeve ove Direktive ne mogu dostatno ostvariti države članice i da bi ih stoga trebalo ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Direktiva, koja je ograničena na postavljanje minimalnih standarda, ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (48) Svaka obrada osobnih podataka koju provode tijela za jednakost u skladu s ovom Direktivom trebala bi se provoditi u potpunosti u skladu s Uredbom (EU) 2016/679. Države članice trebale bi osigurati da su zadaće tijela za jednakost jasno utvrđene

zakonom u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (e) Uredbe (EU) 2016/679 u vezi s člankom 6. stavcima 2. i 3. te uredbe. Tijela za jednakost trebala bi obrađivati osobne podatke samo u mjeri u kojoj je to potrebno za ispunjavanje njihovih zadaća na temelju ove Direktive, čiji je cilj provedba temeljnih prava i obveza koje proizlaze iz direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ. Pojedince čiji se osobni podaci obrađuju trebalo bi obavijestiti o njihovim pravima kao ispitanika, među ostalim o pravnim lijekovima koji su im dostupni na nacionalnoj razini.

- (49) Ako je za ispunjavanje zadaća tijela za jednakost potrebna obrada posebnih kategorija osobnih podataka, odnosno podataka o rasnom ili etničkom podrijetlu, vjeri ili uvjerenju, invaliditetu ili seksualnoj orijentaciji, države članice trebale bi osigurati i da se nacionalnim pravom poštuje bit prava na zaštitu podataka te da se predvide odgovarajuće i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa ispitanika u skladu s člankom 9. stavkom 2. točkom (g) Uredbe (EU) 2016/679. Takve bi zaštitne mjere trebale uključivati, na primjer, unutarnje politike i mjere za smanjenje količine podataka, među ostalim anonimizacijom osobnih podataka kad je to moguće, za pseudonimizaciju i šifriranje osobnih podataka, za sprečavanje neovlaštenog pristupa i prijenosa osobnih podataka te osiguravanje da se osobni podaci ne obrađuju dulje nego što je potrebno za svrhe u koje se obrađuju.
- (50) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 te je on dao mišljenje [datum].

DONIJELO JE OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Svrha, predmet i područje primjene

1. Ovom se Direktivom utvrđuju minimalni zahtjevi za funkcioniranje tijela za jednakost kako bi se poboljšala njihova djelotvornost i zajamčila njihova neovisnost radi bolje primjene načela jednakog postupanja kako proizlazi iz direktiva Vijeća 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ.
2. Obveze država članica i zadaće tijela za jednakost na temelju ove Direktive obuhvaćaju prava i obveze koji proizlaze iz direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ.

Članak 2.

Imenovanje tijela za jednakost

Države članice imenuju jedno ili više tijela (dalje u tekstu „tijela za jednakost”) za izvršavanje nadležnosti koje su utvrđene u ovoj Direktivi.

Tijela za jednakost mogu biti u sastavu agencija koje su na nacionalnoj razini zadužene za obranu ljudskih prava ili zaštitu prava pojedinaca.

Članak 3.

Neovisnost

1. Države članice poduzimaju mjere kako bi osigurale da su tijela za jednakost u obavljanju svojih zadaća i izvršavanju svojih nadležnosti neovisna i slobodna od vanjskog utjecaja, posebno kad je riječ o njihovoj pravnoj strukturi, odgovornosti, proračunu, osoblju i organizacijskim pitanjima.
2. Države članice utvrđuju transparentna pravila i zaštitne mjere u vezi s odabirom, imenovanjem, opozivom i mogućim sukobom interesa osoblja tijela za jednakost, posebno osoba na rukovodećem položaju, kako bi se zajamčila njihova stručnost i neovisnost.
3. Države članice uspostavljaju odgovarajuće zaštitne mjere, posebno u unutarnjoj strukturi tijela za jednakost, kako bi se zajamčilo neovisno izvršavanje nadležnosti tih tijela, prije svega kad je za izvršavanje nekih nadležnosti potrebna nepristranost, a druge su usmjerene na potporu žrtvama.
4. Države članice uspostavljaju odgovarajuće zaštitne mjera u unutarnjoj strukturi tijela s više mandata kako bi se zajamčilo samostalno izvršavanje mandata za jednakost.

Članak 4.

Resursi

1. Države članice osiguravaju da svako tijelo za jednakost ima ljudske, tehničke i financijske resurse koji su mu potrebni potrebne za obavljanje svih zadaća i učinkovito izvršavanje svih nadležnosti na svim temeljima i u svim područjima obuhvaćenima direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ, među ostalim kad se povećaju nadležnosti, broj pritužbi, troškovi sudskih postupaka i upotreba automatiziranih sustava.
2. Ako su tijela za jednakost dio tijela nadležnog za nekoliko mandata, stavak 1. izričito se primjenjuje na mandat za jednakost i njegovo pomoćno osoblje i sustave.

Članak 5.

Sprečavanje, promicanje i informiranje javnosti

Države članice:

- (a) donose strategiju za informiranje javnosti na cijelom svojem državnom području, pri čemu se posebna pozornost posvećuje pojedincima i skupinama izloženima riziku od diskriminacije, o pravima iz direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ te o postojanju tijela za jednakost i njihovim uslugama;
- (b) osiguravaju da tijela za jednakost sudjeluju u sprečavanju diskriminacije i promicanju jednakog postupanja te donose strategiju u kojoj se utvrđuje kako će sudjelovati u javnom dijalogu, komunicirati s pojedincima i skupinama izloženima riziku od diskriminacije, pružaju osposobljavanje i smjernice te promiču obveze u pogledu ravnopravnosti, osviještenost o ravnopravnosti i pozitivno djelovanje među javnim i privatnim subjektima.

Države članice i tijela za jednakost pritom uzimaju u obzir najprikladnije komunikacijske alate i formate za svaku ciljnu skupinu. Posebno se usredotočuju na skupine u nepovoljnom položaju kojima može biti otežan pristup informacijama, primjerice njihova ekonomskog statusa, dobi, invaliditeta, pismenosti, državljanstva, boravišnog statusa ili nemogućnosti pristupa internetskim alatima.

Članak 6.

Pomoć žrtvama

1. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost mogu pružiti pomoć žrtvama kako je utvrđeno u stavcima od 2. do 4.
2. Tijela za jednakost pritužbe o diskriminaciji mogu primiti usmeno, u pisanom obliku i putem interneta.
3. Tijela za jednakost pomažu žrtvama, u početku tako što ih informiraju o pravnom okviru, uključujući savjete koji su usmjereni na njihovu konkretnu situaciju, o uslugama koje nude i povezanim postupovnim aspektima te o dostupnim pravnim lijekovima, među ostalim i o mogućnosti pokretanja sudskog postupka.

Osim toga, tijela za jednakost informiraju žrtve o primjenjivim pravilima o povjerljivosti, zaštiti osobnih podataka i mogućnostima dobivanja psihološke ili druge relevantne potpore od drugih tijela ili organizacija.

4. Tijela za jednakost izdaju preliminarnu ocjenu pritužbe na temelju informacija koje su dobrovoljno dostavile uključene strane. Države članice utvrđuju precizne modalitete na temelju kojih će tijelo za jednakost izdati takvu preliminarnu procjenu.

Tijela za jednakost obavješćuju podnositelje pritužbe o svojoj preliminarnoj ocjeni i o tome hoće li zaključiti njihovu pritužbu ili postoje razlozi za daljnje postupanje, među ostalim putem postupaka utvrđenih u člancima 7., 8. i 9.

Članak 7.

Mirno rješavanje spora

Tijela za jednakost strankama mogu ponuditi mogućnost mirnog rješavanja spora. Taj postupak podliježe suglasnosti stranaka i može ga voditi samo tijelo za jednakost ili drugi postojeći posebni subjekt, a u tom slučaju tijelo za jednakost može iznijeti primjedbe tom subjektu. Sudjelovanje u takvom postupku ne sprečava stranke da ostvare svoje pravo na pristup sudu.

Članak 8.

Mišljenja i odluke

1. Ako tijela za jednakost nakon pritužbe ili na vlastitu inicijativu smatraju da je možda prekršeno načelo jednakog postupanja utvrđeno u direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ ili 2004/113/EZ, države članice osiguravaju da su ta tijela ovlaštena za daljnje istraživanje slučaja.
2. Države članice uspostavljaju okvir koji tijelima za jednakost omogućuje da utvrde činjenično stanje.

Tim se okvirom tijelima za jednakost prije svega daju učinkovita prava na pristup informacijama koje su potrebne kako bi se utvrdilo je li došlo do diskriminacije. Njime se ujedno predviđaju odgovarajući mehanizmi za suradnju tijela za jednakost s relevantnim javnim tijelima u tu svrhu.

3. Države članice mogu predvidjeti i da su navodni počinitelj i bilo koja treća strana zakonski obvezni dostaviti sve informacije i dokumente koje zatraže tijela za jednakost.
4. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost u pisanom obliku evidentiraju ocjenu predmeta, uključujući utvrđivanje činjenica i obrazloženi zaključak o postojanju diskriminacije. Države članice utvrđuju hoće li ta ocjena biti u obliku neobvezujućeg mišljenja ili obvezujuće izvršne odluke.

Mišljenja i odluke prema potrebi uključuju posebne mjere za ispravljanje utvrđene povrede i sprečavanje njezina ponavljanja. Države članice uspostavljaju odgovarajuće mehanizme za praćenje mišljenja, kao što su obveze pružanja povratnih informacija, i za izvršenje odluka.

Tijela za jednakost objavljuju sažetke svojih mišljenja i odluka bez otkrivanja osobnih podataka.

Članak 9.

Sudski postupak

1. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost imaju pravo sudjelovati u sudskim postupcima u administrativnim i građanskim stvarima koje se odnose na provedbu načela jednakog postupanja utvrđenog u direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ u skladu sa stavcima od 2. do 5., ne dovodeći u pitanje nacionalna pravila o dopuštenosti tužbi.
2. Pravo na sudjelovanje u sudskim postupcima uključuje:
 - (a) pravo tijela za jednakost da sudjeluje kao stranka u postupku izvršenja ili sudskog preispitivanja odluke donesene u skladu s člankom 8. stavkom 4.;
 - (b) pravo tijela za jednakost na podnošenje očitovanja sudu u svojstvu *amicus curiae*;
 - (c) pravo tijela za jednakost na pokretanje postupka ili sudjelovanje u postupku u ime jedne ili više žrtava ili za potporu njima; u tom je slučaju potreban pristanak žrtava.
3. Države članice osiguravaju da tijelo za jednakost može pokrenuti sudske postupke u svoje ime, posebno kako bi se riješila strukturna i sustavna diskriminacija u slučajevima koje je tijelo za jednakost odabralo zbog njihove brojnosti, ozbiljnosti ili potrebe za pravnim objašnjenjem.
4. Države članice osiguravaju da, osim u slučajevima iz stavka 2. točaka (a) i (b), tijelo za jednakost u sudskim postupcima ne podnosi dokaze koje je pribavilo izvršavanjem ovlasti u skladu s člankom 8. stavkom 3.
5. Države članice osiguravaju da se istrage u skladu s člankom 8. stavcima od 2. do 4. ne pokreću niti nastavljaju dok su u tijeku sudski postupci o istom predmetu.

Članak 10.

Postupovne zaštitne mjere

Države članice osiguravaju da su u postupcima iz članka od 6. do 9. propisno zaštićena prava uključenih fizičkih i pravnih osoba na obranu. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost jamče povjerljivost svjedoka i zviždača te, koliko je to moguće, podnositelja pritužbi.

Odluke iz članka 8. stavka 4. podliježu sudskom preispitivanju u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 11.

Pristup, pristupačnost i razumna prilagodba

1. Države članice jamče pristup uslugama i publikacijama tijela za jednakost na ravnopravnoj osnovi za sve te osiguravaju da ne postoje prepreke za podnošenje pritužbi.
2. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost besplatno pružaju sve svoje usluge podnositeljima pritužbi na cijelom njihovu državnom području, uključujući ruralna i udaljena područja.
3. Države članice osiguravaju dostupnost i razumnu prilagodbu potrebama osoba s invaliditetom kako bi im se zajamčio jednak pristup svim uslugama i aktivnostima tijela za jednakost, uključujući pomoć žrtvama, rješavanje pritužbi, mehanizme sporazumnog rješavanja sporova, informiranje i publikacije te aktivnosti sprečavanja, promicanja i jačanja svijesti.

Članak 12.

Suradnja

Države članice osiguravaju da tijela za jednakost u okviru svojih nadležnosti imaju uspostavljene odgovarajuće mehanizme za suradnju s drugim tijelima za jednakost u istoj državi članici te s relevantnim javnim i privatnim subjektima, uključujući organizacije civilnog društva, na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te u drugim državama članicama te na razini Unije i na međunarodnoj razini.

Članak 13.

Savjetovanje

Države članice uspostavljaju transparentne postupke kako bi osigurale da se vlade i druge javne institucije pravodobno savjetuju s tijelima za jednakost o zakonodavstvu, politici, postupku, programima i praksama povezanim s pravima i obvezama koji proizlaze iz direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ.

Osiguravaju da tijela za jednakost imaju pravo davati preporuke o tim pitanjima, objavljivati ih i tražiti povratne informacije od predmetnih tijela.

Članak 14.

Prikupljanje podataka o ravnopravnosti i pristup tim podacima

1. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost prikupljaju podatke o svojim aktivnostima radi izrade izvješća iz članka 15. točaka (b) i (c).
Prikupljeni podaci raščlanjuju se prema temeljima i područjima obuhvaćenima direktivama 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ te pokazateljima iz članka 16. Prikupljeni osobni podaci anonimiziraju se, a ako to nije moguće, pseudonimiziraju.
2. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost mogu pristupiti statističkim podacima koji se odnose na prava i obveze koji proizlaze iz direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ koje su prikupili javni i privatni subjekti, uključujući javna tijela, sindikate, trgovačka društva i organizacije civilnog društva, ako smatraju da je takva statistika potrebna za sveobuhvatnu procjenu situacije u vezi s diskriminacijom u državi članici te za sastavljanje izvješća iz članka 15. točke (c).
3. Države članice tijelima za jednakost dopuštaju da javnim i privatnim subjektima, uključujući javna tijela, sindikate, poduzeća i organizacije civilnog društva, daju preporuke o tome koje će se podatke prikupljati u vezi s pravima i obvezama koji proizlaze iz direktiva 79/7/EEZ, 2000/43/EZ, 2000/78/EZ i 2004/113/EZ. Države članice tijelima za jednakost omogućuju i da imaju koordinacijsku ulogu u prikupljanju podataka o ravnopravnosti.
4. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost mogu provoditi neovisna istraživanja o diskriminaciji.

Članak 15.

Izvješća i strateško planiranje

Države članice osiguravaju da tijela za jednakost:

- (a) donesu višegodišnji program u kojem se navode njihovi prioriteti i buduće aktivnosti, uključujući strategiju iz članka 5. točke (b);
- (b) izrađuju i stavljaju na raspolaganje javnosti godišnje izvješće o radu, uključujući godišnji proračun, osoblje i financijski izvještaj;
- (c) najmanje svake četiri godine objavljuju izvješće s preporukama o jednakom postupanju i diskriminaciji, uključujući moguća strukturalna pitanja, u svojoj državi članici.

Članak 16.

Praćenje

1. Komisija provedbenim aktom utvrđuje popis zajedničkih pokazatelja za mjerenje praktičnih učinaka ove Direktive. Pri pripremi pokazatelja Komisija može zatražiti savjet Agencije Europske unije za temeljna prava i Europskog instituta za ravnopravnost spolova. Ti pokazatelji obuhvaćaju resurse, neovisno funkcioniranje, aktivnosti i djelotvornost tijela za jednakost, kao i promjene njihovih mandata,

ovlasti ili strukture, te osiguravaju usporedivost, objektivnost i pouzdanost podataka prikupljenih na nacionalnoj razini.

2. Do [*pet godina nakon datuma prenošenja*] i svakih pet godina nakon toga države članice Komisiji dostavljaju sve relevantne informacije o primjeni ove Direktive, uključujući podatke o njezinim praktičnim učincima prikupljene na temelju pokazatelja iz stavka 1. ovog članka, a posebno uzimajući u obzir izvješća koja su sastavila tijela za jednakost u skladu s člankom 15. točkama (b) i (c).
3. Komisija sastavlja izvješće o primjeni i praktičnim učincima ove Direktive na temelju informacija iz stavka 2. i dodatnih relevantnih podataka koje su Agencija Europske unije za temeljna prava i Europski institut za ravnopravnost spolova prikupili na nacionalnoj razini i razini Unije, posebno od dionika.

Članak 17.

Minimalni zahtjevi

1. Države članice mogu uvesti ili zadržati odredbe koje su povoljnije od minimalnih zahtjeva utvrđenih u ovoj Direktivi.
2. Provedba ove Direktive ne smije ni u kojim okolnostima predstavljati osnovu za smanjenje razine zaštite od diskriminacije koju države članice već pružaju u pitanjima na koja se odnosi ova Direktiva.

Članak 18.

Obrada osobnih podataka

1. Države članice osiguravaju da tijela za jednakost mogu prikupljati osobne podatke samo ako je to potrebno za izvršavanje zadaće na temelju ove Direktive.
2. Države članice osiguravaju da su za obradu posebnih kategorija osobnih podataka, odnosno podataka o rasnom ili etničkom podrijetlu, vjeri ili uvjerenju, invaliditetu ili seksualnoj orijentaciji, koju provode tijela za jednakost predviđene odgovarajuće i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa ispitanika.

Članak 19.

Članak 13. Direktive 2000/43/EZ i članak 12. Direktive 2004/113/EZ brišu se.

Upućivanja na tijela za promicanje jednakog postupanja iz tih članaka smatraju se upućivanjima na tijela za jednakost iz članka 2. ove Direktive.

Članak 20.

1. Države članice donose zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom najkasnije do [18 mjeseci]. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kad države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 21.

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 19. primjenjuje se od [datum iz članka 20. stavka 1.].

Članak 22.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Vijeće
Predsjednik*